

26

EŠ - ŠU'ARA' / PJESNICI

OBJAVLJENA U MEKI*, IMA227 AJETA**

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 طَسَمَ ۝ نِكَآءِ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ۝ لَعَلَّ بَخَعٌ نَفْسًا أَلَّا
 يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ۝ إِن نَّشَأْ نُنَزِّلُ عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَآءِ آيَةً فَظَلَّتْ
 أَعْنَؤُهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ ۝ وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنَ الرَّحْمَنِ مُحَدِّثٍ
 إِلَّا كَانُوا عَنْهُ مُعْرِضِينَ ۝ فَقَدْ كَذَّبُوا فَسَاءَ لِيهِمْ أَتْلُؤًا
 مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ۝ أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الْأَرْضِ كَمَا أَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ
 كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ ۝ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً ۝ وَمَا كَانَ كَثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ
 ۝ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۝

"U ime Allaha, Svemilosnog, Milostivog!"
 "Ta-sin-mim." /1/ "Ovo su ajeti Knjige jasne!"
 /2/ "Zar ćeš ti sebe uništiti zato što oni neće
 da postanu vjernici?" /3/ "Kad bismo htjeli,
 Mi bismo im s neba jedan znak poslali pred
 kojim bi oni svoje šije sagnuli." /4/ "I njima ne
 dođe nijedna nova opomena od
 Svemilosnoga, a da se od nje ne okrenu." /5/ "I
 oni poriču, a doći će im vijesti o onome čemu
 se izruguju." /6/ "Zar oni ne vide kako činimo
 da iz zemlje niče svakovrsno bilje plemenito?"
 /7/ "Zbilja, u tome Znak je, ali većina njih ne
 vjeruje", /8/ "a Gospodar tvoj je, zaista, Silan i
 Milostiv." /9/

Što se tiče skraćeniice i slova na početku sure, o njima smo već govorili na početku tumačenja sure "El-Bekare" / "Krava".

Uzvišeni kaže: "Ovo su ajeti Knjige jasne", tj. ovo su ajeti jasnog i uzvišenog Kur'ana, koji rastavlja Istinu od neistine. Uzvišeni kaže: "Zar ćeš ti uništiti", tj. upropastiti, "sebe", tj. zbog toga što silno nastojiš i žalostiš se zbog njih. "zato što oni neće da postanu vjernici?" Ovo je utjeha Uzvišenog Allaha, dž.š., Poslaniku, s.a.v.s., kao što i na drugom mjestu Uzvišeni kaže:

"pa ne izgaraj od žalosti za njima." (35:8)

Zatim Uzvišeni kaže

"Kad bismo htjeli, Mi bismo im s neba jedan znak poslali pred kojim bi oni šije svoje sagnuli", da hoćemo objavili bismo mu'džizu koja bi ih natjerala da vjeruju silom, međutim, Mi želimo samo da se vjeruje po slobodnom izboru. Zatim Uzvišeni kaže:

"I njima ne dođe nijedna nova opomena od Svemilosnoga, a da se od nje ne okrenu", tj. kad god im je došla Knjiga sa nebesa većina ljudi se okrenula od nje, kao što Uzvišeni veli:

"A većina ljudi, ma koliko ti želio, neće biti vjernici" (12:103), a ovdje Uzvišeni kaže:

"I oni poriču, a doći će im vijesti o onome čemu se izruguju", tj. već su zanijekali Istinu koja im je došla i saznat će sigurno ono što će ih stići i zadesiti.

Zatim Uzvišeni upozorava na veličinu Svoje Vlasti, Uzvišenosti, Snage i Moći, pa kaže:

"Zar oni ne vide kako činimo da iz zemlje niče svakovrsno bilje plemenito?", tj. On je Svemoćan, Onaj Koji daje da iz zemlje niče bilje svih vrsta, ono koje se sadi, stvara plodove i životinje. Zatim Uzvišeni kaže: "Zbilja, u tome Znak je", tj. pokazatelj moći Stvoritelja, pa uprkos tome nije vjerovala većini ljudi, nego je lažnim smatrala i nijekala Njegove poslanike i Njegove Kitabe. A Uzvišeni kaže: "A Gospodar tvoj je, zaista, Silan", Onaj Koji nadvisuje svaku stvar potčinjava je i savladava, "Milostiv" u Svom stvaranju, pa ne kažnjava odmah onoga ko grješi, nego mu kaznu odgađa i daje rok, a zatim ga uzima pod Svoju veličanstvenu moć. Se'id bin Džubejr kaže u pogledu riječi "Milostiv" prema onome ko Mu se pokaje i vrati:

وَأَذِّنَا لِلرَّبِّ رَبِّكَ مُوسَىٰ أَنْ أَنبَأَ
 الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ۝ قَوْمَ فِرْعَوْنَ ۝ الْآيَاتُ قُورُونَ ۝ قَالَ رَبِّ إِنِّي

* Objavljena nakon sure "El-Waqi'a". U Tefsiru Malika el-Mervija navodi se da se ova sura naziva i "Suretul-Džami'a".

** Ajet 197 i ajeti od 224 - 227 objavljeni su u Medini.

أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ ﴿١٣﴾ وَيَصِيقُ صَدْرِي وَلَا يَنْطَلِقُ لِسَانِي فَأَرْسِلُ
إِلَى هَرُونَ ﴿١٤﴾ وَهَمْزٌ عَلَى ذَنْبٍ فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ ﴿١٥﴾ قَالَ كَلَّا فَاذْهَبَا
بِآيَاتِنَا إِنَّا نَمُكِّمُكُمْ مُسْتَمْعِنُونَ ﴿١٦﴾ فَأَنبَأَ فِرْعَوْنَ فَقَوْلًا إِنَّا رَسُولُ
رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٧﴾ أَنْ أَرْسَلْنَا بِنَبِيِّ إِسْرَائِيلَ ﴿١٨﴾ قَالَ أَلَمْ نُرَبِّكَ فِينَا وَلِيدًا
وَلَبِثْتَ فِينَا مِنْ عُمُرِكَ سِنِينَ ﴿١٩﴾ وَفَعَلْتَ فَعْلَكَ الْبَاطِلِ فَعَلِكِ وَأَنْتِ
مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٢٠﴾ قَالَ فَعَلْنَاهَا إِذَا وَأَنَا مِنَ الضَّالِّينَ ﴿٢١﴾ فَفَرَرْتُ مِنْكُمْ
لَمَّا خِفْتُكُمْ فَوَهَبَ لِي رَبِّي حُكْمًا وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٢﴾ وَذَلِكَ نِعْمَةٌ
مِّنْهُمَا عَلَى أَنْ عَبَّدتَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٢٣﴾

"A kad je Gospodar tvoj Musaa zovnuo: 'Idi narodu koji se prema sebi ogrješio, /10/ narodu Faraonovu, ne bi li se Allaha pobojavao' /11/, on je rekao: 'Gospodaru moj, bojim se da me oni u laž ne utjeraju. /12/ Da mi ne postane teško u duši i da mi se jezik ne saplete; zato podaj poslanstvo i Harunu, /13/ a oni protiv mene optužbu za zlodjelo imaju, pa se plašim da me ne ubiju.' /14/. 'Neće!', reče On. 'Idite obojica sa dokazima Našim, Mi ćemo s vama biti i slušati. /15/ Otidite Faraonu i recite: 'Mi smo poslanici Gospodara svjetova. /16/ dopusti da sinovi Israilovi pođu s nama!' /17/ 'Zar te među nama nismo odgajali dok si dijete bio i zar među nama tolike godine života svoga nisi proveo?', reče Faraon, /18/ 'i uradio si nedjelo koje si uradio i još si nezahvalnik!' /19/ 'Ja sam onda ono uradio a bio sam zalutao', reče, /20/ 'a od vas sam pobjegao zato što sam se vas bojao, pa mi je Gospodar moj mudrost darovao i poslanikom me učinio. /21/ A dobročinstvo koje mi prebacuješ - da nije to što si sinove Israilove robljem učinio?' /22/

U riječima Uzvišenog:

"A kad je Gospodar tvoj Musaa zovnuo: 'Idi narodu koji se prema sebi ogrješio'" Uzvišeni obavještava o onome što je naredio Svome robu i Svome poslaniku s kojim je razgovarao (kelim), Musau bin 'Amranu, a.s., kada ga je pozvao sa desne strane brda Tur, odabrao ga i naredio mu da ide Faraonu i njegovim sljedbenicima. U tom pogledu Uzvišeni kaže:

"Idi narodu koji se prema sebi ogrješio, narodu Faraonovu, ne bi li se Allaha pobojavao", on je rekao: "Gospodaru moj, bojim se da me oni u laž ne utjeruju, da mi ne postane teško u duši i da mi se jezik ne saplete; zato podaj poslanstvo i Harunu, a oni protiv mene optužbu za zlodjelo imaju, pa se plašim da me

ne ubiju." Ovo su smetnje i isprike za koje je tražio da ih Allah, dž.š., otkloni od njega, kao što je rečeno u suri "Ta-ha":

"Gospodaru moj", reče Musa, "učini prostranim prsa moja i olakšaj zadatak moj", sve do ajeta "...Udovoljeno je tvojoj molbi, o Musa." (20:25 - 36)

Uzvišeni kaže: **"a oni protiv mene optužbu za zlodjelo imaju, pa se plašim da me ne ubiju"**, tj. zbog ubistva Kopta, koji je bio uzrokom njegovog izlaska iz Egipta **"Neće!", reče On**, tj. reče mu Allah, dž.š., da se ne plaši ničega od toga, kao što Uzvišeni kaže:

"Pomoći ćemo te bratom tvojim", reče On, "i obojici ćemo vlast dati, pa vam se oni neće usuditi prići: s Našim znamenjima vas dvojica i oni koji vas budu slijedili postat ćete pobjednici." (38:35)

"Idite obojica sa dokazima Našim, Mi ćemo s vama biti i slušati", kao što Uzvišeni kaže:

"Ja sam s vama, Ja sve čujem i vidim" (20:46), tj. On čuje njih dvojicu šta će kazati Faraonu i vidi ih, njih dvojica su pod Njegovim nadzorom i On ih pomaže i podržava u tome **"Otidite Faraonu i recite: 'Mi smo poslanici Gospodara svjetova'"**, tj. obojica smo poslani tebi, te

"dopusti da sinovi Israilovi pođu s nama!", tj. oslobodi ih tvoga ropstva i kažnjavanja jer su oni vjerni robovi Allahovi, oni pripadaju grupi iskrenih. A kada je Musa, a.s., to rekao, Faraon ga je prezreo, prigovarajući mu za ono što je, navodno, dobro učinio za njega, govoreći:

"Zar te među nama nismo gojili dok si dijete bio", ajet ... u našoj kući u našoj postelji, dobročinstvo ti činili tolike godine Zatim si to dobročinstvo uzvratio ubistvom našeg čovjeka i zanijekao si našu blagodat prema tebi. Zbog toga kaže: **"i još si nezahvalnik"**, tj. jedan od onih koji poriče.

"Ja sam onda ono uradio a bio sam zalutao", reče", tj. u tom trenutku bio sam jedan od neznalica prije nego što me Allah, dž.š., oblagodario poslanstvom,

"a od vas sam pobjegao zato što sam se vas bojao", a sada, sada je druga stvar u pitanju. Allah, dž.š., me je poslao tebi, ako Mu se pokoriš, bit ćeš spašen, a ako Mu pokažeš nepokornost, bit ćeš uništen i upropašten, te zatim opet reče Musa, a.s.:

"A dobročinstvo koje mi prebacuješ - da nije to što si sinove Israilove robljem učinio?", tj. nisi mi dao lijep odgoj, koliko si zla učinio sinovima Israilovim. Učinio si ih robovima i koristio si ih samo za svoje prisilne radove, učinio si dobro prema jednom čovjeku, a porobio si čitav narod.

قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعَالَمِينَ
 ٢٣ قَالَ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنَّ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ٢٤ قَالَ
 لَنْ حَوْلَهُ إِلَّا نَسْتَعِينُ ٢٥ قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ ٢٦ قَالَ
 إِنَّ رَسُولَكُمْ الَّذِي أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ لَمَجْنُونٌ ٢٧ قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ
 وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنَّ كُنْتُمْ تَعْتَلُونَ ٢٨

"A ko je Gospodar svjetova?', upita Faraon. /23/ 'Gospodar nebesa i Zemlje i onoga što je između njih, ako vjerujete', odgovori on. /24/ 'Čujete li?', reče onima oko sebe Faraon. /25/ 'Gospodar vaš i Gospodar vaših davnih predaka', reče Musa, /26/ 'Poslanik koji vam je poslan, uistinu, je lud', reče Faraon. /27/ 'Gospodar istoka i zapada i onoga što je između njih, ako pameti imate', reče Musa." /28/

Uzvišeni obavještava o nevjerstvu Faraonovu, njegovoj nepokornosti, tiraniji (posebno protiv Boga), nezahvalnosti, kako se to kaže u riječima Uzvišenog:

"A ko je Gospodar svjetova?", tj. ko je taj za koga ti tvrdiš da je on Gospodar svjetova osim mene.

Ovako su to tumačili raniji mufesiri, a i potonje vođe da je on govorio svom narodu:

"Ja ne znam da vi imate drugog boga osim mene" (28:38). Ovo je ono što nedvosmisleno potvrđuje i ukazuje na to da je on (Faraon) bio potpuni nevjernik u Allaha, dž.š. Međutim, na njegovo pitanje: "A ko je Gospodar svjetova?" Musa, a.s., mu odgovara na slijedeći način:

"Gospodar nebesa i Zemlje i onoga što je između njih, reče Musa", tj. Stvoritelj svega toga i Posjednik toga, Onaj Koji svim tim raspolaže i upravlja i njegov Bog (Musaov) nema druga. Sve Njega obožava, Sve Mu se ponizno pokorava,

"ako vjerujete", tj. ako vaša srca budu uvjereni i vjerovala, i ako budu mogla vidjeti "Reče", tj. Faraon sa ciljem da ismije, ponizi i demantuje Musaa, a.s., rekavši: "Čujete li?", tj. zar se ne čudite ovome čemu on poziva, tome da vi imate nekog drugog boga osim mene, a Musa, a.s., im reče:

"Gospodar vaš i Gospodar vaših davnih predaka', reče Musa", tj. vaš Stvoritelj je Stvoritelj i predaka vaših, koji su bili prije vas. "Reče", tj. Faraon, svome narodu:

"Poslanik koji vam je poslan, uistinu, je lud', reče Faraon", tj. on nema pameti čim vas poziva tome da uz mene ima drugi bog "Reče" Musa Faraonovom narodu, odgovarajući mu:

"Gospodar istoka i zapada i onoga što je između njih, ako pameti imate', reče Musa", tj. On je Onaj Koji je istok učinio istokom tako da na njemu izlaze zvijezde a zapad zapadom na kome

zalaze te zvijezde, pa ako Faraon iskreno i nakon ovoga poziva vas i tvrdi da je on vaš gospodar i vaš bog, neka učini da se ova pojava dešava suprotno, neka učini da istok postane zapad, a zapad istok. A nakon što je Faraon iscrpio sve svoje dokaze i ostao prazan, zanijemio, lati se upotrebe svoje snage i vlasti, misleći da će mu to koristiti i da će pobijediti Musaa, a.s., pa dalje nastavi, kako to o njemu obavještava Allah, dž.š.:

قَالَ لَنْ أَخَذَنَّ إِلَهًا
 غَيْرِي لِأَجْعَلَكَ مِنَ الْمُسْجُونِينَ ٢٩ قَالَ أَلَوْ جِئْنَاكَ بِشَيْءٍ مِّمَّنْ
 قَالَ فَأَتِ بِهِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ٣٠ فَأَلْقَى عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثَمَازُ
 مُبِينٌ ٣١ وَنَزَعَ يَدَهُ فَإِذَا هِيَ بِيضَاءٌ لِلنَّظِيرِينَ ٣٢ قَالَ لِلنَّحْوَلَمُ
 إِنَّ هَذَا السَّرَّاجُ عَلَيْهِ ٣٣ يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِ فَمَاذَا
 تَأْمُرُونَ ٣٤ قَالُوا أَرْجِهْ وَأَخَاهُ وَأَبْعَثْ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ ٣٥ يَا تَوَكَّلْ
 بِكُلِّ سِتَارٍ عَلَيْهِ ٣٦

"A Faraon reče: 'Ako budeš kao boga nekoga drugog osim mene priznavao, sigurno ću te u tamnicu baciti!' /29/ 'Zar i onda kad ti budem nešto očito donio?', upita on. /30/ 'Pa daj ga, ako Istinu govoriš!', reče Faraon. /31/ 'I Musa baci štap svoj, kad on - zmija prava', /32/ 'I ruku svoju izvuče, kad ona, onima koji su gledali - bijela.' /33/ 'Ovaj je zaista vješt čarobnjak', reče glavešinama oko sebe Faraon, /34/ 'hoće da vas čarolijom svojom iz zemlje vaše izvede. Pa šta savjetujete?' /35/ 'Ostavi njega i brata njegovu!', rekoše, 'a u gradove pošalji sakupljače', /36/ 'sve čarobnjake vješte će ti dovesti.' /37/

Nakon što je donio razuman i jasan dokaz Faraonu, i nakon što je Faraon ostao bez ijednog dokaza kojim bi mogao opovrgnuti Musaov dokaz, pribjegao je moći i vlasti pa mu je zaprijetio zatvorom ukoliko bude smatrao Boga Bogom, a ne njega, čemu se Musa žestoko usprotivio, te reče:

"Zar i onda kad ti budem nešto očito donio?', upita on", tj. jasan i nepobitan dokaz.

"Pa daj ga, ako Istinu govoriš!', reče Faraon", "I Musa baci štap svoj, kad on - zmija prava", tj. vidljiva, stvarna, sjajna i ogromna sa ogromnim tijelom i ogromnim ustima, nevjerovatno zastrašujućeg oblika i izgleda.

"I ruku svoju izvuče", tj. iz džepa.

"Kad ona, onima koji su gledali - bijela", tj. zasvjetluca kao da je komad mjeseca. Usprkos tome

Faraon je bio uporan u svojoj tvrdoglavosti i negiranju Musaa, a.s.

"Ovaj je, zaista, vješt čarobnjak', reče glavešinama oko sebe Faraon", tj. izvanredan i vješt u čarobnjaštvu i ovaj njegov čin je prava čarolija, nije nikakva mudžiza. Zatim ih je i dalje podsticao da mu ne vjeruju, pa reče:

"hoće da vas čarolijom svojom iz zemlje vaše izvede", tj. hoće da vam oduzme zemlju vašu, pa šta mislite da uradimo od njega?

"Ostavi njega i brata njegova!", rekoše, 'a u gradove pošalji sakupljače, sve čarobnjake vješte će ti dovesti'", tj. sačekaj, ostavi i njega i njegovog brata dok ne sakupiš sve najvještije čarobnjake iz tvoga kraljevstva, pa ćeš vidjeti šta će uraditi sa njim, nadvladat će ga i time ćeš ga pobijediti i savladati, pa im je na to odgovorio da se sakupe svi ljudi na jednom mjestu i pokazase se Allahovi znakovi i njegovi dokazi i argumenti ljudima danju, i javno.

فَجَمَعَ السَّحَرَةَ لِمِيقَاتٍ يَوْمَ مَعْلُومٍ ﴿٣٨﴾ وَقِيلَ لِلنَّاسِ
هَلْ أَنْتُمْ مُجْتَمِعُونَ ﴿٣٩﴾ لَعَلَّآ تَتَّبِعُوا السَّحَرَةَ إِن كَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ ﴿٤٠﴾
فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالُوا لِفِرْعَوْنَ أَإِن لَّنَا أَجْرٌ إِن كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ
﴿٤١﴾ قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ إِذًا لَمِنَ الْمُتَرَبِّينَ ﴿٤٢﴾ قَالَ لَهُمُ مُوسَى أَلْقُوا مَا
أَنْتُمْ مُقْتِنُونَ ﴿٤٣﴾ فَأَلْقَوْا حِبَالَهُمْ وَعِصِيَّهُمْ وَقَالُوا بِعِزَّةِ فِرْعَوْنَ إِنَّا
لَنَحْنُ الْغَالِبُونَ ﴿٤٤﴾ فَأَلْقَى مُوسَى عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثَلَمٌ مَّاءٍ فَأَنكَرَتِ
السَّحَرَةُ لِمُوسَى إِذْ أَلْقَاهُ أَمَّا رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٥﴾ رَبِّ مُوسَى
وَهَارُونَ ﴿٤٦﴾

"I čarobnjaci se u određeno vrijeme i označenog dana sabraše /38/, a narodu bi rečeno: 'Hoćete li se sakupiti /39/, da budemo uz čarobnjake, ako oni budu pobjednici?' /40/ A kad dođoše, čarobnjaci Faraona upitaše: 'Da li će nama, doista, pripasti nagrada ako mi budemo pobjednici?' /41/ 'Hoće', odgovori on, 'i bit ćete tada sigurno meni najbliži.' /42/ Musa im reče: 'Bacite ono što želite da bacite!' /43/ I oni pobacaše konope svoje i štapove svoje i rekoše: 'Tako nam dostojanstva Faraonova, mi ćemo svakako pobijediti!' /44/ Zatim Musa baci svoj štap, koji, odjednom, proguta ono što su oni lažno izveli. /45/ Čarobnjaci se onda na tlo baciše /46/ i rekoše: 'Mi vjerujemo u Gospodara svjetova, /47/ Gospodara Musaova i Harunova.'" /48/

Ovakve efektne predstave između Musaa, a.s., i Kopta Uzvišeni spominje u surama "El-'Araf", "Ta-ha" i u ovoj suri, a to zbog toga jer su Kopti željeli i nastojali da utrnu Božije svjetlo svojim ustima. Ali Allah će upotpuniti i učvrstiti to svjetlo, makar to bilo mrsko kafirima.

Ovo pitanje sučeljavanja nevjerstva i imana, te stajanja uvijek jednog naspram drugog završava se uvijek nadvladavanjem imana nad nevjerstvom!

"I reci: 'Došla je Istina a nestalo je laži.'" (17:81)

I dođoše čarobnjaci iz svih krajeva Egipta. Bili su najvrsniji i najžešći čarobnjaci od kojih se očekivalo mnogo, i bili su veoma brojni. Kaže se da ih je bilo između 12 i 80 hiljada, a samo Allah zna koliko ih je tačno bilo.

Kada su se sakupili, narod se uputio na to mjesto zakazanog dana, a jedan iz skupine reče:

"da budemo uz čarobnjake, ako oni budu pobjednici!", a nisu rekli: "Slijedit ćemo Istinu bez obzira kakva ona bila", nego će biti sljedbenici vjere njihovih kraljeva.

"A kad dođoše čarobnjaci" do prijestolja Faraonova oko kojeg su se bile okupile sve njegove sluge, porodica, njegovi zastupnici i vođe njegovog kraljevstva kao i njegova vojska, rekoše čarobnjaci:

"Da li će nama pripasti nagrada ako mi budemo pobjednici?" "Hoće" - odgovori on - 'i bit ćete tada sigurno meni najbliži', tj. imat ćete specijalni status kod mene i dobit ćete sve što zatražite, učinit ću vas najbližim sebi, pa se čarobnjaci vratise na mjesto predstave gdje se okupila svjetina.

"O Musa!", rekoše oni, 'hoćeš li ti ili ćemo najprije mi baciti?' "Bacite vi" (20:65), pa im reče Musa:

"Bacite ono što želite da bacite!" "I oni pobacaše konope svoje i štapove svoje, i rekoše: 'Tako nam dostojanstva Faraonova, mi ćemo svakako pobijediti!'" Tako i neznalice iz redova svjetine kada urade nešto govore: "Ovo je zbog sevapa tog i tog."

"Zatim Musa baci svoj štap, koji, odjednom, proguta ono što su oni lažno izveli", tj. pohvata ih i sakupi ih sa svih strana i proguta ih tako da od njih ne ostade ništa. Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

"I tako Istina na vidjelo izbi i pokazala se da je bilo lažno ono što su oni priredili." (7:118)

Ovo je bio izuzetno veliki događaj, neboriv dokaz uspjeha i pobjede, dokaz koji je nepobitan, a to s toga jer su oni od kojih su tražili pomoć savladani i pokorili su se. **"Čarobnjaci se onda na tlo baciše"** Allahu Gospodaru svjetova, Koji je poslao Musaa i Haruna, a.s., sa Istinom i očevidnom mudžizom,

"i rekoše: 'Mi vjerujemo u Gospodara svjetova, "Gospodara Musaova i Harunova."' Tako je Faraon bio savladan i pobijeden na način kakav svijet nikada do tada nije vidio. Međutim, zbog

svoje tvrdoglavosti, drskosti i bestidnosti okrenuo se prijeteći čarobnjacima:

قَالَ آمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ أَدْنَىٰ لَكُمْ إِنَّهُ لَكَبِيرٌ كُذِّبَ الَّذِي
عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ لَا أَقْطَعَنَّ أَيْدِيكُمْ وَأُجْلِبُكُمْ مِّنْ
خَلْفِي وَأَلْصِقُ بِكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥٤﴾ قَالُوا لِأَضْيُرُّنَا إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ ﴿٥٥﴾
إِنَّا نَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطِيئَاتِنَا إِنَّ كُنَّا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٦﴾

"Zar povjerovaste njemu prije dopuštenja moga?!", viknu Faraon, "On je vaš učitelj, on vas je čarobnjaštvu naučio - a vi ćete zapamtiti: poodsjedat ću vam ruke i noge vaše unakrst i sve ću vas porazapinjati!" /49/ "Ništa strašno!", rekoše oni, "mi ćemo se Gospodaru svome vratiti. /50/ Mi se nadamo da će nam Gospodar naš grijeha naše oprostiti zato što smo prvi vjernici." /51/

Faraon je zaprijetio čarobnjacima i zaplašivao ih, ali što god je to žešće i više činio to je više utjecalo da oni prime pravu vjeru i predaju joj se, a kako i ne bi kad im se objelodanila Istina, pošto ovo sa čime je došao Musa ne može da bude dato od čovjeka nego od Allaha, dž.š., i Njegovom pomoći. Iz toga su saznali u kakvom se neznanju nalazio njihov narod pa su uzmagli da uzvjeruju a nisu se obazirali na Faraona i na njegova obećanja i prijetnje, niti su za njega pokazivali više bilo kakav interes, pa zbog toga Faraon reče:

"Zar povjerovaste njemu prije dopuštenja moga?!", viknu Faraon, tj. trebalo je da od mene tražite dozvolu za ono što ste učinili.

"On je vaš učitelj, on vas je čarobnjaštvu naučio", a ovo je oholo uzdizanje i tvrdoglavost za koju i sam Faraon zna da je lažna; kako će ih on naučiti čarobnjaštvu a nije se prije toga sastao s njima. Zatim je Faraon počeo da prijeti i zastrašuje da će im odsjeci ruke i noge i da će ih razapeti, a oni rekoše: "Ništa strašno!" to nas ne zanima, "mi ćemo se Gospodaru svome vratiti", tj. mi ćemo se vratiti Allahu, dž.š., Koji ne oduzima nagradu onih koji dobro čine,

"Mi se nadamo da će nam Gospodar naš grijeha naše oprostiti", a to su grijesi na koje si nas ti prisilio svojom čarolijom

"zato što smo prvi vjernici" od Kopta. Pa ih je Faraon sve poubijao.

* وَأَوْحَيْنَا
إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَسْرِ بِعَادِي إِنَّهُمْ مُتَّبِعُونَ ﴿٥٦﴾ فَأَرْسَلْنَا فِرْعَوْنَ فِي الْمَدَائِنِ
حَاشِرِينَ ﴿٥٧﴾ إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَشُرُومَةٌ فَلْيُلْؤَنَّ ﴿٥٨﴾ وَإِنَّهُمْ لَنَا لَغَاظُونَ ﴿٥٩﴾
وَأَنَّا لَبَجْعُ حَازِرُونَ ﴿٦٠﴾ فَأَخْرَجْنَا هُم مِّنْ جَنَّتِ وَعِيُونَ ﴿٦١﴾
وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿٦٢﴾ كَذَٰلِكَ وَأَوْرَثْنَا هَابِي إِسْرَائِيلَ ﴿٦٣﴾

I Mi objavismo Musau: "Kreni noću s robovima Mojim, ali bit ćete gonjeni." /52/ I Faraon posla po gradovima sakupljače. /53/ "Doista su ovi skupina mala, /54/ i oni nas doista srde, /55/ a mi smo svi oprezni!" /56/ I Mi ih izvedosmo iz vrtova i rijeka /57/, iz rznica i dvoraca divnih./58/ Eto tako je bilo, i Mi dadosmo da to naslijede sinovi Israilovi." /59/

Pošto se boravak Musaa, a.s., u Egiptu odužio, je je iznosio Allahove, dž.š., dokaze Faraonu i njegovoj kliki, koji su se uprkos tome oholili i ostajali tvrdoglavi, nije im ostalo ništa drugo nego patnja i kazna Allahova, pa je Uzvišeni Allah, dž.š., naredio Musau da izvede sinove Israilove noću iz Egipta, te i da ide sa njima gdje mu se naređuje, pa je Musa, a.s., i postupio onako kako mu je Uzvišeni Allah, dž.š., naredio.

Izveo ih je nakon što su od Faraonovog naroda pozajmili velike količine nakita. Krenuli su u vrijeme izlaska mjeseca. Musa, a.s., raspitivao se za mezar Jusufa, a.s., a jedna žena, starica iz naroda Benu-Israila, pokazala mu je gdje se nalazi njegov mezar te su oni ponijeli njegov tabut sa sobom.

Kaže se da ga je on (Musa, a.s.) lično nosio, a Jusuf, a.s., ranije je za to bio ostavio poruku, da ga kada Benu-Israilci budu izlazili iz Egipta, ponesu. U vezi s tim ima jedan neprekinut hadis koga prenosi Ebu-Musa, ali je vjerovatnije da je taj hadis mevkuf, a Allah najbolje zna.

Kada je osvanuo, Faraon se jako rasrdio zbog njihovog izlaska, pa je naredio da se hitno sakupi vojska i povika im: **"Doista su ovi",** tj. Benu-Israil

"skupina mala", riječ znači, tj. grupa skupina. **"i oni nas, doista, srde",** tj. neprestano izazivaju srdžbu u nama, **"a mi smo svi oprezni",** tj. oprezni smo u pogledu njihove prijevare, te ću ih zaista do posljednjeg iskorijeniti i očistiti; svakom vojniku dopušteno je da uradi od njih šta god želi. A Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

"I Mi ih izvedosmo iz vrtova i rijeka, iz rznica i dvoraca divnih", tj. oni su izašli iz ovog blagostanja u pakao, ostavili su i napustili te visoke dvorce, vrtove, rijeke, te imetke, opskrbu, i udobna utočišta na dunjaluku.

"Eto, tako je bilo, i Mi dadosmo da to naslijede sinovi Israilovi", kao što kaže Uzvišeni:

"a potlačenom narodu dodadosmo u naslijeđe istočne i zapadne krajeve zemlje koju smo blagoslovili" (7:137), a Uzvišeni također kaže:

"A Mi smo htjeli da one koji su na zemlji tlačeni, milošću obaspemo i da ih vodama i naslijednicima učinimo." (28:5)

فَأَنبَعُوهُمْ مُشْرِقِينَ ﴿٦٠﴾ فَلَمَّا تَرَى الْجُمُعَانَ قَالَ صَاحِبُ مُوسَى إِنَّا
لَمَذْرُؤُونَ ﴿٦١﴾ قَالَ كَلَّا إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِينِ ﴿٦٢﴾ فَأَوْحَيْنَا إِلَى الْمُوسَى
أَنْ أَضْرِبْ بِعَصَاكَ الْخَمْرَ فَانْفَلَقَ فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالطَّوْدِ الْعَظِيمِ ﴿٦٣﴾
وَأَرْزَلْنَا نَمِرًا لِّلْآخَرِينَ ﴿٦٤﴾ وَأَلْمَيْنَا مُوسَى وَمَنْ مَعَهُ أَجْمَعِينَ ﴿٦٥﴾
ثُمَّ أَعْرَفْنَا الْآخَرِينَ ﴿٦٦﴾ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ
﴿٦٧﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٦٨﴾

"I oni ih, kad se sunce rađalo, sustigoše, /60/ pa kad jedni druge ugledaše, drugovi Musaovi povikaše: 'Samo što nas nisu stigli!' /61/ 'Neće!', reče on, 'Gospodar moj je sa mnom, On će mi put pokazati.' /62/ 'I Mi objavismo Musau: 'Udari štapom svojim po moru!', i ono se rastavi i svaki bok njegov bijaše kao veliko brdo, /63/ i Mi onda tamo one druge približismo, /64/ a Musaa i sve one koji bijahu s njim spasismo, /65/ i one druge potopismo. /66/ To je, zaista, pouka, i većina njih nisu bili vjernici, /67/ a Gospodar tvoj je, doista, Silan i Milostiv." /68/

Faraon je krenuo za Benu-Israilom sa ogromnom vojskom u kojoj su bili svi oni koji su imali vlast u svojim rukama, predstavnici države, plemići, velikani, ministri, predsjednici i vojnici. Kur'an ne određuje tačan njihov broj jer to i nema značaja jer su oni praktično svi krenuli za njima **"I oni ih, kad se Sunce rađalo, sustigoše"**, tj. stigli su ih pri izlasku sunca, **"pa kad jedni druge ugledaše"**, tj. kad jedna grupa ugleda drugu, onda

"drugovi Musaovi povikaše: 'Samo što nas nisu stigli!'", a to zbog toga jer se njihov put završavao na samoj obali mora, a to je Crveno more, tako da je ispred njih bilo more a iza njih već ih je sustizala Faraonova vojska. Zbog toga su rekli:

"Samo što nas nisu stigli!", "Neće!", reče on, "Gospodar moj je sa mnom, On će mi put pokazati", tj. ne brinite, zaista, je Allah, dž.š. - Njemu slava - Onaj Koji mi je naredio da sa vama idem ovuda, a On neće iznevjeriti Svoje obećanje. Na prednjoj strani kolone bio je Harun, a.s., a sa njim je bio i Juše'a bin Nun i čovjek "vjernik" iz Faraonove porodice, a Musa, a.s., bio je na začelju kolone.

Više mufessira spominje da su oni zastali ne znajući šta da čine, a Juše'a bin Nun ili čovjek "vjernik" iz Faraonove porodice počeo je govoriti Musau, a.s.: "O

Božiji Poslaniče, je li ti ovuda naredio tvoj Gospodar da ideš?" A on reče: "Da!" A Faraon i njegova vojska već su se bili skroz približili i dostigli ih. U tom trenutku, Allah, dž.š., naređuje Svom poslaniku Musa, a.s., da udari svojim štapom po moru, pa je on udario izgovorivši: "Rastavi se sa Božijom dozvolom", pa se more raskolilo. U vezi sa ovim Uzvišeni kaže:

"I Mi objavismo Musau: 'Udari štapom svojim po moru!' - i ono se rastavi i svaki bok njegov bijaše kao veliko brdo", tj. kao ogromni brijeg, kako to prenose Ibn-Abbas i Ibn-Mes'ud i drugi. Ibn-Abbas kaže da je u moru nastalo dvanaest puteva i pravaca, za svako pleme po jedan put. Suddi dodaje pa kaže: "U moru su se formirali tuneli (prstenovi) i oni su gledali jedni u druge kao da su u vodi bili zidovi koji su zadržavali vodu. Allah, dž.š., poslao je vjetar u dno mora koji je zapuhao i ono je postalo suho kao što je suha površina zemlje." Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

"i s njima suhim putem kroz mora prođi, ne strahujući da će te oni stići i da ćeš se utopiti." (20:77)

Uzvišeni ovdje u ovom kazivanju kaže:

"i Mi onda tamo one druge približismo."

Riječ znači, "tamo". Ibn-Abbas i neki drugi u pogledu ajeta **"i Mi onda one tamo..."**, tj. približismo moru Faraona i njegovu vojsku i uvedosmo ih u njega,

"a Musaa i sve one koji bijahu s njim spasismo, a one druge potopismo", tj. spasili smo Musaa i sinove Israilove i sve one koji su slijedili njihovu vjeru, niko od njih nije propao, a potopili smo Faraona i njegovu vojsku tako da niko od njih nije ostao a da nije uništen.

Abdullah, tj. Ibn-Me'sud, prenosi rekavši: "Nakon što je izašao poslednji drug Musaa, a.s., iz mora i nakon što je pristigao i zadnji sljedbenik Faraona, nad njima se sklopilo i sastavilo more, pa nije ništa crnije viđeno od tog dana do danas. Tako je potopljen Faraon, neka je Allahovo prokletstvo na njega."⁴⁸⁵

Zatim Uzvišeni kaže: **"To je, zaista, pouka"**, tj. u ovom kazivanju i njegovim čudnovatim događajima, u pomoći i potpori Allahovih vjernih robova - očevidan je putokaz, jasan dokaz i vrhunska mudrost:

"i većina njih nisu bili vjernici, a Gospodar tvoj je, doista, Silan i Milostiv"; ovo smo već ranije objasnili.

⁴⁸⁵ Rekao sam: "Da, Allah, dž.š., prokleo je Faraona zbog njegovog nevjerstva i tvrdoglavosti sve do njegovog posljednjeg daha, pa njegove riječi: "Uzvjerovah da nema drugog boga osim Onoga u Koga vjeruju sinovi Israilovi" ne znače ništa, jer je on ovo izgovorio pri posljednjem izdisaju i smrtnom hropcu, a Allah ne prima iman u takvom stanju. Međutim, šejtan neprestano zavodi srca nekih ljudi koji govore: Faraon se spasio (jer je izgovorio šehadet), i oni ustrajavaju u toj tvrdnji i pored toga što mnogi ajeti ukazuju na njegov kufr i što Allah nije primio njegov iman jer rekao je: "Zar sada!?" Bože, prokuni Faraona i njegov narod u svakom trenutku i vremenu! Sastavi ih sa njim na Mahšeru jer su ga voljeli, sažaljevali se na njega sve do ove granice. "Ne treba da ljudi koji u Allaha i onaj svijet vjeruju budu u ljubavi sa onima koji se Allahu i Poslaniku Njegovu suprotstavljaju, makar im oni bili očevi njihovi, ili sinovi njihovi, ili braća njihova." (58:22)

وَأَنذَرْتَهُمْ نَبَأَ آبَائِهِمْ ۖ
 إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا تَعْبُدُونَ ۖ قَالُوا نَعْبُدُ آبَاءَنَا مَا فِئْزَلْنَا
 عَلَيْكِن ۖ قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَكُمْ إِذْ تَدْعُونَ ۖ أَوْ يَنفَعُونَكُمْ أَوْ يُضُرُّونَ
 ۖ قَالُوا بَلْ وَجَدْنَا آبَاءَنَا كَذَلِكَ يَفْعَلُونَ ۖ قَالَ أَفَرَأَيْتُمْ مَا
 كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ ۖ أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ أَلا تَقْدِرُونَ ۖ فَأَنذَرْتُمْ عَدُوِّي
 ۖ إِنَّ رَبِّي لَآلِيمٌ ۖ

"i kaži im vijest o Ibrahimu, /69/ kad je oca svoga i narod svoj upitao: 'Čemu se vi klanjate?', /70/ a oni odgovorili: 'Klanjamo se kumirima i povzdan im se molimo', /71/ on rekao je: 'Da li vas oni čuju kada se molite, /72/ ili, da li vam mogu koristiti ili naškoditi?' /73/ 'Ne', odgovoriše, 'ali mi smo upamtili pretke naše kako postupaju.' /74/ 'A da li ste razmišljali', upita on 'da su oni kojima se klanjate, /75/ vi i kojima su se klanjali davni preci vaši, /76/ doista, neprijatelji moji? Ali, to nije Gospodar svjetova.' /77/

Ovo je obavještenje Uzvišenog Allaha, dž.š., o Njegovom robu, poslaniku i Prijatelju Ibrahimu, a.s., "vođi čistih." Uzvišeni Allah, dž.š., naredio je Svome poslaniku Muhamedu, s.a.v.s., da ovo uči svom ummetu, da se ugledaju na njega u ihlasu i tevekkulu i obožavaju samo Allaha, dž.š., Jedinog, Koji nema druga. On, Ibrahim, a.s., nije prihvatio širk a niti njegova porodica, on je, neka je na njega spas, otkako je postao, odbijao i odvrćao svoj narod od obožavanja kipova, on je sa Uzvišenim Allahom, dž.š. **narod svoj upitao: 'Čemu se vi klanjate?'**" tj. šta predstavljaju ovi kipovi kojima ste vi privrženi?

"a oni odgovorili: 'Klanjamo se kumirima i povzdan im se molimo'", tj. ustrajno ih obožavamo i dozivamo, **"on rekao je: 'Da li vas oni čuju kada se molite, ili, da li vam mogu koristiti ili naškoditi?' 'Ne', odgovoriše, 'ali mi smo upamtili pretke naše kako tako postupaju'"**, tj. priznali su da njihovi kumiri ne mogu učiniti ništa od toga, nego su vidjeli svoje pretke da su isto tako činili, pa im Ibrahim, a.s., reče:

"A da li ste razmišljali?', reče on, **'da su oni kojima se klanjate vi, i kojima su se klanjali davni preci vaši, doista, neprijatelji moji? Ali, to nije Gospodar svjetova.'**" Ako ovi kipovi imaju ikakva utjecaja, neka mi se osvete i neka me kazne jer ja sam njihov neprijatelj i uopće me ne zanimaju, kao što rekao je Hud, a.s.:

"Ja pozivam Allaha za svjedoka" - reče on - "a i vi posvjedočite da ja nemam ništa s tim

što vi druge Njemu ravnim smatrate, pored Njega, i zato svi zajedno protiv mene lukavstvo smislite i nimalo mi vremena ne dajte." (11:54,55) Ovako je Ibrahim, a.s., sebe smatrao neovisnim i čistim od njihovih bogova, pa kaže:

"A kako bih se bojao onih koje s Njim izjednačujete, kad se vi ne bojite što Allahu druge ravnim smatrate." (6:81)

الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ ۖ وَالَّذِي هُوَ يُطِينِي
 وَيَسْقِينِ ۖ وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ ۖ وَالَّذِي يُمِئْتِي ثُمَّ
 يُمِينِ ۖ وَالَّذِي أَطْمَعُ أَن يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ ۖ

"Koji me je stvorio i na Pravi put uputio, /78/ i Koji me hrani i poji, /78/ i Koji me, kad se razbolim, liječi, /80/ i Koji će mi život oduzeti, i Koji će me poslije oživiti, /81/ i Koji će mi, žudim za tim, pogreške moje na Sudnjem danu oprostiti!" /82/

Znači, ne obožavam nikoga do Onoga Koji čini sve ove stvari, **"Koji me je stvorio i na Pravi put uputio"**, tj. Koji me je stvorio i odredio mi Uputu, pa upućuje koga hoće, a u zabludi ostavlja koga hoće.

"i Koji me hrani i poji", tj. On je moj Opskrbljivač onim što je potčinio i omogućio je načine i sredstva koja dovode do stjecanja nafake - opskrbe robovima u hrani i piću.

"i Koji me, kad se razbolim, liječi." Kada mi Allah, dž.š., odredi bolest, i budem bolestan, On je Onaj Koji određuje lijek pa se izliječim, a ako mi ne odredi lijeka, niko osim Njega ne može odrediti uzroke i način izliječenja.

"i Koji će mi život oduzeti, i Koji će me poslije oživiti", tj. On je Onaj Koji oživljuje i usmrćuje i to niko drugi ne određuje do On.

"i Koji će mi, nadam se, pogreške moje na Sudnjem danu oprostiti", tj. oprostiti grijeha, bilo na dunjaluku ili na ahiretu, to nije u stanju niko drugi do On.

رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا وَالْحَقِّنِي بِالصَّالِحِينَ ﴿٨٣﴾ وَأَجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ
فِي الْآخِرِينَ ﴿٨٤﴾ وَأَجْعَلْنِي مِنْ وَرَثَةِ الْجَنَّةِ النَّعِيمِ ﴿٨٥﴾ وَأَغْفِرْ لِي يَا رَبِّ إِنَّهُ
كَانَ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٨٦﴾ وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ ﴿٨٧﴾ يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ
وَلَا بَنُونَ ﴿٨٨﴾ إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٨٩﴾

"Gospodaru moj, podari mi mudrost i pridruži me onima koji su dobri / 83/ i učini da me po lijepom spominju oni što će poslije mene doći / 84/ i učini me jednim od onih kojima ćeš dženetske blagodati darovati / 85/, i ocu mome oprosti, on je jedan od zalutalih, / 86/ i ne osramoti me na Dan kad će ljudi oživljeni biti, / 87/ na Dan kada neće nikakvo blago, a ni sinovi, od koristi biti, / 88/ samo će Onaj Koji Allahu srca čista dođe spašen biti." / 89/

Ovo je molba Ibrahima, a.s., da mu njegov Gospodar da mudrost. Es-Suddi kaže: "Poslanstvo", a Uzvišeni Allah, dž.š., kaže: **"i pridruži me onima koji su dobri"**, tj. učini me da budem s onima koji su dobri i na dunjaluku i na ahiretu. Na smrtnom času Poslanik, s.a.v.s, rekao je: /382/ "Bože, učini me da budem u društvu odlikovanih!", rekavši to tri puta. U drugom se hadisu kaže: /383/ "Bože, oživi nas kao muslimane, daj da umremo kao muslimani, pridruži nas dobrima, ne daj da budemo poniženi i osramoćeni, a niti da mijenjamo Tvoju vjeru!"

Uzvišeni kaže: **"i učini da me po lijepom spominju oni što će poslije mene doći"**, tj. učini da spomen na mene ostane lijep nakon moje smrti, da budem spominjan samo po dobru, kao što Uzvišeni kaže:

"I u naraštajima kasnijim spomen sačuvamo", "Nek je u miru Ibrahim", "Eto tako Mi nagrađujemo one koji dobra djela čine." (37:108 - 110)

Uzvišeni veli: **i učini me jednim od onih kojima ćeš dženetske blagodati darovati"**, tj. daj mi blagodati na dunjaluku tim što će na mene ostati lijep spomen nakon moje smrti, a daj mi blagodati i na ahiretu, tako što ćeš me učiniti jednim od onih kojima ćeš darovati dženetske blagodati.

Uzvišeni kaže: **"i ocu mome oprosti"**, kao što Uzvišeni na drugom mjestu kaže:

"Gospodaru naš, oprosti meni i roditeljima mojim" (14:41) i ovo je ono od čega je odustao Ibrahim, a.s., kao što kaže Uzvišeni:

"A što je Ibrahim tražio oprosta za svoga oca, bilo je samo zbog obećanja koje mu je dao. A čim mu je bilo jasno da je on Allahov neprijatelj, on ga se odrekao. Ibrahim je, doista, bio pun sažaljenja i obazriv" (9:114)

Uzvišeni je zabranio Ibrahimu traženje oprosta za svoga oca pa Uzvišeni kaže:

"Divan uzor za vas je Ibrahim i oni koji su uz njega bili" - i tako dalje do kraja ajeta - **"ali te ne mogu od Allaha odbraniti." (60:4)**

Uzvišeni veli: **"i ne osramotite me na Dan kad će ljudi oživljeni biti"**, tj. sačuvaj me od sramote i poniženja na Sudnjem danu. Buharija prenosi od Ebu-Hurejrea merfu-hadis: /384/ "Ibrahim, a.s., će na Sudnjem danu sresti svoga oca Azera. Na Azerovom licu bit će mrlja i prašine pa će mu Ibrahim, a.s., reći: 'Nisam li ti rekao da mi se ne protiviš i ne budeš odmetnik i otpadnik?!', a njegov otac će odgovoriti: 'Evo danas se ne suprotstavljam i ne protivim ti se', a Ibrahim će reći: 'Gospodaru moj, Ti si mi, zaista, obećao da me nećeš poniziti na Dan proživljenja, a zar ima većeg poniženja od toga da me udaljiš od moga oca', pa će Uzvišeni Allah, dž.š., reći: 'Ja sam, zaista, zabranio Džennet kafirima', a zatim će reći: 'O Ibrahim, pogledaj u svoje noge', pa će on pogledati, a kad ono mužjak hijene u blatu i izmetu. Tad će biti prihvaćen za noge i bačen u Vatru." Ovaj hadis prenosi samo Buharija.

Pojam "ez-zejh" ovdje je u značenju hijene muškog pola, Azer kao da se pretvorio u lik smrdljive i odvratne hijene, umazane svojim izmetom, on će biti bačen u Vatru.

Uzvišeni, dž.š., kaže: **"na Dan kada neće nikakvo blago, a ni sinovi od koristi biti"**, tj. ništa neće sačuvati čovjeka od Allahove, dž.š., kazne, njegov imetak, pa makar imao toliko zlata da ispuni njime cijelu zemlju **"a ni sinovi"**, tj. kada bi sa njima prekrio cijelu Zemlju neće mu koristiti toga dana ništa osim vjerovanja u Allaha, dž.š., i iskrene vjere u Njega, i istinskog oslobođenja od širka sebe i svoje porodice. Zbog toga je rečeno: **"samo će ovaj koji Allahu čista srca dođe spašen biti"**, tj. da bude čist od prljavštine i širka.

وَأَزَلَفْنَا الْجَنَّةَ
لِلْمُتَّقِينَ ﴿٩٠﴾ وَوَرِّزْنَا بُحَيْمٌ لِلْغَاوِينَ ﴿٩١﴾ وَقِيلَ لَهُمْ إِنَّمَا كُنْتُمْ
تَعْبُدُونَ ﴿٩٢﴾ مِنْ دُونِ اللَّهِ هَلْ يَنْصُرُونَكُمْ أَوْ يَنْصُرُونَ ﴿٩٣﴾ فَكَيْبَرُوا
فِيهَا هُمْ وَالْغَاوُونَ ﴿٩٤﴾ وَجُنُودٌ إبْلِيسَ جَمْعُونَ ﴿٩٥﴾ قَالُوا وَهْمٌ فِيهَا
يَخْتَصِمُونَ ﴿٩٦﴾ تَأَلَّاهُ إِنْ كُنَّا فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٩٧﴾ إِذْ نَسُو بِكُمْ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿٩٨﴾ وَمَا أَصَلْنَا إِلَّا الْمُجْرِمُونَ ﴿٩٩﴾ فَمَا لَنَا مِنْ شَافِعِينَ ﴿١٠٠﴾
وَالصِّدِّيقِ حَمِيمٍ ﴿١٠١﴾ فَلَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٢﴾ إِنَّ فِي
ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٠٣﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُو الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ﴿١٠٤﴾

"I Džennet će se bogobojaznima približiti, /90/ a Džehennem zalutalima ukazati, /92/ i reći će im se: 'Gdje su oni kojima ste se klanjali, /92/ a niste Allahu: mogu li vam oni pomoći, a mogu li i sebi pomoći?', /93/ pa će i oni i oni koji su ih u zabludu doveli u nj biti bačeni, /94/ i vojske Iblisove - svi zajedno. /95/ I oni će, svađajući se u njemu, govoriti /96/ 'Allaha nam, bili smo, doista, u očitoj zabludi, /97/ kad smo vas sa Gospodarom svjetova izjednačavali, /98/ a na stranputicu su nas naveli zlikovci, /99/ pa nemamo ni zagovornika, /100/ ni prisna prijatelja, /101/ da nam je samo da se povratimo, pa da postanemo vjernici!' /102/ U tom je pouka, ali većina ovih nisu vjernici, /103/ a Gospodar tvoj je, zaista, Silan i Milostiv!" /104/

"I Džennet će se bogobojaznima približiti", tj. približit će im se uljepšan i ukrašen, onima koji su se iskreno bojali Allaha i koji su radili za Džennet na dunjaluku,

"a Džehennem zalutalim ukazati", tj. objelodanit će im se i pokazati Džehennem, pa će duboko uzdahnuti, tako da će im srca doći do samih grkljana: a stanovnicima Džehennema će podrugljivim tonom biti rečeno:

"Gdje su oni kojima ste se klanjali, a niste Allahu: mogu li vam oni pomoći, a mogu li i sebi pomoći", tj. oni vam danas ništa ne znače, jer ne mogu čak ni sami sebe odbraniti. I vi i oni ste danas gorivo Džehennema i njegovi predvodnici. Uzvišeni kaže: **"pa će i oni i oni koji su ih u zabludu doveli u nj biti bačeni"**, tj. u njega će biti pobacani nevjernici jedan preko drugog i njihove vođe koje su ih pozivale širku **"i vojske Iblisove - svi zajedno"**, tj. bit će bačeni u Džehennem za njima.

"I oni će, svađajući se u njemu, govoriti: 'Allaha nam, bili smo, doista, u očitoj zabludi kad smo vas sa Gospodarom svjetova izjednačavali'", tj. pokoravali vam se kao što se pokorava po naređenju Gospodara svjetova i obožavali smo vas sa Njim,

"a na stranputicu su nas naveli zlikovci, pa nemamo ni zagovornika", koji bi se zauzimali za nas, bilo meleke ili nekog drugog, **"ni prisna prijatelja"**, tj. bližnjeg, ili kakvog dobrog da bi se zauzeo za nas;

"da nam je samo da se povratimo, pa da postanemo vjernici!" A Allah, dž.š., zna da bi oni opet zaniževali i kada bi se ponovo vratili na dunjaluk, vratili bi se nevjernstvu.

"U tome je pouka, ali većina ovih nisu vjernici", tj. u tome je jasan dokaz i pokazatelj u raspravi Ibrahima, a.s., koju je vodio sa svojim narodom da nema drugog boga osim Allaha.

"a Gospodar tvoj je, zaista, Silan i Milostiv." Ovo je već objašnjeno na početku ove sure.

كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٠٥﴾ إِذْ قَالَ لَهُمُ أَخُوهُمْ نُوحٌ
 أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٠٦﴾ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٠٧﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرًا
 أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠٨﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ
 وَأَطِيعُوا ﴿١٠٩﴾

"I Nuhov narod je smatrao lažnim poslanike. /105/ Kad im brat njihov Nuh reče: 'Kako to da se Allaha ne bojite? /106/ Ja sam vam, sigurno, poslanik pouzdani, /107/ zato se bojte Allaha i budite poslušni meni! /108/ Za ovo od vas ne tražim nikakve nagrade, mene će Gospodar svjetova nagraditi. /109/ Zato se bojte Allaha i budite poslušni meni!'" /110/

Ovo je obavještanje od strane Allaha, dž.š., o Svome robu i poslaniku Nuhu, a.s., a on je prvi poslanik koga je Allah dž.š. poslao stanovnicima Zemlje nakon što su obožavali kipove i njima slične, pa ga je njegov narod nijekao i utjerivao u laž, te su i dalje nastavili sa širkom kao i ranije. Pa je Allah, dž.š., objavio da je njihovo negiranje Nuha, a.s., ustvari negiranje svih poslanika. Zbog toga Uzvišeni kaže:

"I Nuhov narod smatrao je lažnim poslanike. Kad im brat njihov Nuh reče: 'Kako to da se Allaha ne bojite!'", tj. zar se ne plašite Allaha kad obožavate nekog drugog mimo Njega. **"Ja sam vam, sigurno poslanik pouzdani"**, tj. ja sam, zaista, poslan od strane Allaha, dž.š., i pouzdan sam prenosilac Njegove objave, ništa joj neću dodati, a niti oduzeti od nje.

"zato se bojte Allaha i budite poslušni meni! Za ovo od vas ne tražim nikakve nagrade", tj. ne tražim od vas nikakvu nagradu za ono na što vas opominjem i savjetujem.

"Mene će Gospodar svjetova nagraditi", tj. pripremljena mi je nagrada za to kod Njega, Uzvišenog

"zato se bojte Allaha i budite poslušni meni!" On vam je već objasnio moju iskrenost, prijateljstvo i moju pouzdanost, zato budite poslušni meni u onome čemu vas pozivam, vjeri u Jednog Boga, Uzvišenog Allaha, dž.š., i odbacivanju širka.

* قَالُوا أَنْتُمْ مِنْكُمْ وَاتَّبَعَكَ الْأَرْذَالُونَ ﴿١١١﴾
 قَالَ وَمَا عَلَيَّ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١١٢﴾ إِنْ حِسَابُهُمْ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّي لَوَ تَشْعُرُونَ ﴿١١٣﴾
 وَمَا أَنَا بِطَارِدِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٤﴾ إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿١١٥﴾

"oni rekoše: 'Kako da te poslušamo, kad te najniži sloj ljudi slijedi?' /111/ 'Ne znam ja šta oni rade', reče on, /112/ 'svi će pred Gospodarom mojim, da znate, račun polagati,

/113/ a ja vjernike neću otjerati, /114/ ja samo javno opominjem" /115/

Kao da su ga pitali i tražili od njega da udalji potlačene i slabe kako bi ga oni slijedili, smatrajući se višim od njih.

Zbog toga: **"oni rekoše: 'Kako da te poslušamo kad te najniži sloj ljudi slijedi?'"**, tj. da se izjednačimo sa njima u pravima, obvezama i položaju.

"Ne znam ja šta oni rade, reče on", tj. šta to mene obavezuje u pogledu toga što su moji sljedbenici, pa makar bilo šta radili. A što se mene tiče, obavezan sam da primim njihovo vjerovanje, a samo Allah upravlja njihovim tajnim poslovima:

"Svi će pred Gospodarom mojim, da znate, račun polagati, a ja vjernike neću otjerati", on im to neće uskratiti, jer je on poslanik svoga Gospodara, pa ko ga posluša, slijedi ga i vjeruje u ono što je njemu objavljeno, prihvati ga bez obzira bio on ugledan ili slab, visokog statusa ili bijednik:

"ja samo javno opominjem", tj. ja sam poslan samo da opominjem.

قَالُوا لَئِن لَّمْ يَنْتَهِ يَنْبُوحٌ لِّتَكُونَ مِنَ الرَّجُومِينَ ﴿١١٣﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي قَوْمِي كَذَّبُونِ ﴿١١٤﴾ فَأَفْضَحَ بَنِي وَبَيْتَهُمْ فَخَبَأَ وَنَجَّى وَمَنْ مَعِيَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٥﴾ فَأَبْجَنَهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفُلِكِ الْمَشْتُونِ ﴿١١٦﴾ ثُمَّ أَعْرَفْنَا بَعْدَ ذَلِكَ إِنْ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١١٧﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١١٨﴾

"Ako se ne okaniš, o Nuhu!", rekoše oni, "bit ćeš sigurno kamenovan!", /116/ "Gospodaru moj", reče on, "narod moj me u laž utjeruje", /117/ "pa Ti meni i njima presudi i mene i vjernike koji su sa mnom spasi!" /118/ I Mi smo njega i one koji su bili uz njega u lađi krcatoj spasili, /119/ a ostale potopili. /120/ To je pouka, ali većina ovih nisu vjernici, /121/ a Gospodar tvoj je, zaista, Silan i Milostiv." /122/

Boravak se Allahovog Poslanika među njima odužio jer ih je pozivao Uzvišenom Allahu, dž.š., danonoćno, tajno i javno, ali sve što ih je više pozivao, oni su sve više tvrdoglaviji ostajali u svome nevjerstvu i ustrajnosti u njemu, i na kraju rekoše:

"Ako se ne okaniš, o Nuhu", rekoše oni, "bit ćeš sigurno kamenovan", tj. mi ćemo te kamenovati. Tada je uputio molbu protiv njih, a Allah, dž.š., mu je molbu uslišao pa kaže:

"Gospodaru moj", reče on, "narod moj me u laž utjeruje", "pa Ti meni i njima presudi, i mene i vjernike koji su sa mnom spasi."

Slično kao što Allah, dž.š., kaže:

"I on je Gospodara svoga zamolio: 'Ja sam pobjeđen, Ti se osveti'" (54:10)

A ovdje kaže:

"I Mi smo njega i one koji su bili uz njega u lađi krcatoj spasili", "a ostale potopili."

Pojam "el mešhun" - "lađa krcata", znači napunjena i natovarena svim vrstama robe koje je nosila na sebi, od svake vrste po dvoje, tj. spasili smo Nuha i sve one koji su ga slijedili, a potopili smo sve odreda, zajedno one koji mu nisu vjerovali i koji su se suprotstavljali njegovoj naredbi.

"To je pouka, ali većina ovih nisu vjernici, a Gospodar tvoj zaista je Silan i Milostiv." Ovo smo već ranije objasnili.

كَذَّبَتْ عَادُ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٢٣﴾ إِذْ قَالَ لَهُمُ أَخُوهُمْ هُودٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٢٤﴾ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٢٥﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرًا وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٢٦﴾ أَنْتُمْ بِكُلِّ رِيحٍ آيَاتٌ تَعْبَثُونَ ﴿١٢٧﴾ وَتَتَّخِذُونَ مَصَانِعَ لَعَلَّكُمْ تَخْلَدُونَ ﴿١٢٨﴾ وَإِذَا بَطِشْتُمْ بَطِشْتُمْ جَبَّارِينَ ﴿١٢٩﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرًا وَالَّذِي أَمَدَّكُمْ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٣٠﴾ أَمَدَّكُمْ بِأَنْعَمٍ وَبَيْنَينَ ﴿١٣١﴾ وَجَنَّتْ وَعِيُونٌ ﴿١٣٢﴾ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٣٣﴾

"I Ad je smatrao lažnim poslanike. /123/, Kad im brat njihov Hud reče: 'Kako to da se Allaha ne bojite? /124/ Ja sam vam, sigurno, poslanik pouzdani, /125/ zato se bojte Allaha i budite poslušni meni! /126/ Za ovo od vas ne tražim nikakve nagrade, mene će Gospodar svjetova nagraditi. /127/ Zašto na svakoj uzvišici palate zidate, druge ismijavajući /128/ i podizete utvrde kao da ćete vječno živjeti, /129/ a kad kažnjavate, kažnjavate kao silnici? /130/ Bojte se Allaha i meni budite poslušni! /131/ Bojte se Onoga Koji vam daruje ono što znate, /132/ daruje vam stoku i sinove /133/ i bašče i izvore.

/134/ Ja se, doista, za vas bojim na Velikom danu patnje." /135/

Ovo je obavještenje od strane Uzvišenog Allaha, dž.š., o Svome robu i Svome poslaniku Hudu, a.s. On je pozivao svoj narod Ad, a njegov narod je nastanjivao mjesto Ahkaf. To su pješćana brda blizu Hadremevta na granici sa Jemenom. Živjeli su u vrijeme nakon Nuhovog, a.s., naroda kao što Uzvišeni kaže u suri "El-E'araf":

"Sjetite se da vas je On nasljednicima Nuhova naroda učinio: to što ste krupna rasta - Njegovo je djelo!" (7:69) Oni su bili izuzetno snažni, vrlo visoki i izuzetno hrabri, imali su sinove, bašče, rijeke, plodna polja i raznovrsne plodove. Uprkos svim ovim blagodatima činili su širk Uzvišenom Allahu, dž.š., a Allah dž.š., im je poslao Huda, a.s., poslanika između njih, koji će ih obradovati i opomenuti. Pa ih je on pozvao vjerovanju u Jednog Allaha, dž.š., upozorio ih na Njegovu osvetu i kaznu kad kaže:

"Zašto na svakoj uzvišici palate zidate, druge ismijavajući..." Termin "er-ri" označava uzvišeno mjesto pored poznatih puteva. Na svakoj uzvišici gradili su ogromne građevine, druge ismijavajući, tj. bez potrebe za njima, nego iz zabave i javnog pokazivanja svoje snage koje navodno nema na čitavom dunjaluku, a ni na ahiretu, pa kaže: **"I podizete utvrde kao da ćete vječno živjeti"**, tj. podizete tako velike građevine bez kojih ćete ostati kao što su ostali i oni koji su bili prije vas - jer će njihovo nevjerstvo prouzrokovati njihovu propast i kaznu u vidu njihovog iskorjenjivanja zbog toga što su pretjerali, pa će ostaviti svoje sinove kao ibret, pouku i znak, onima koji će doći poslije njih.

Abu Ed-Derda' govorio je stanovnicima Damaska otprilike ovako: "Ko će kupiti od mene nasljedstvo naroda Ad za dva dirhema?" A Uzvišeni kaže:

"a kada kažnjavate, kažnjavate kao silnici", opisuje ih kao snažne, grube i silne.

"Bojte se Allaha i meni budite poslušni!", tj. obožavajte svoga Gospodara i budite poslušni svome poslaniku, zatim im je počeo nabrajati Allahove blagodati prema njima pa kaže:

"Bojte se Onoga Koji vam daruje ono što znate, daruje vam stoku i sinove, i bašče i izvore. Ja se, doista, za vas bojim na Velikom danu patnje", tj. ako zanijete i suprotstavite se. Pozivao ih je Allahu, dž.š., poticanjem i buđenjem želje kod njih, a i zastrašivanjem, ali ništa im to nije koristilo.

قَالُوا سَوَاءٌ عَلَيْنَا

أَوْعَظْتُمْ لَمْ تَكُنْ مِنَ الْوَاعِظِينَ ﴿١٣٦﴾ إِنَّ هَذَا إِلَّا خُلُقُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٣٧﴾
وَمَا نَحْنُ بِمُعَذِّبِينَ ﴿١٣٨﴾ فَكَذَّبُوهُ فَأَهْلَكَ نَحْمَهُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً

وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٣٦﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٣٧﴾

"Rekoše oni: 'Nama je svejedno savjetovao ti ili ne bio savjetnik, /136/ ovako su i narodi davnašnji vjerovali, /137/ i mi nećemo biti mučeni, /138/ I oni su nastavili da ga u laž utjeruju, pa smo ih Mi uništili. To je pouka, ali većina ovih neće da vjeruju, /139/ a Gospodar tvoj je, zaista, Silan i Milostiv!' /140/

Uzvišeni obavještava o odgovoru Hudovog, a.s., naroda Hudu nakon što ih je upozorio i opomenuo, nakon što ih je podsticao i zaplašivao ih i nakon što im je objasnio Istinu i jasnom je pokazao

"Rekoše oni: 'Nama je svejedno savjetovao ti ili ne bio savjetnik", tj. nećemo odustati od onoga na čemu smo sada.

"i mi na samu tvoju riječ nećemo napustiti božanstva naša, mi tebi ne vjerujemo." (11:53) I tako je to baš, kao što Uzvišeni kaže:

"Onima koji neće da vjeruju, doista, je svejedno opominjao ih ti ili ih ne opominjao - oni neće vjerovati." (2:6)

Uzvišeni veli: **"ovako su i narodi davnašnji vjerovali"**, od početka do kraja, potpuno su zaokupljeni svojom vjerom i onim što im ona naređuje; to je vjera ranijih, davnašnjih predaka, očeva i djedova njihovih i oni slijede ono što su slijedili oni koji su iza njih i žive kao što su oni živjeli, umiru kao što su oni umirali, nema nikakvog proživljenja ni povratka, te zbog toga kažu: **"i mi nećemo biti mučeni."**

Ibn-Abbas u vezi s njihovim riječima:

"a ovako su i narodi davnašnji vjerovali" kaže da znači vjera predaka, a 'Ikrima, 'Ata', El-Horasan, Katade i drugi isto tako iznose; Ibn-Džerir također je odabrao takvo mišljenje.

Uzvišeni kaže: **"I oni su nastavili da ga u laž utjeruju, pa smo ih Mi uništili"**, tj. nastavili su sa svojim nijekanjem Allahovog Poslanika Huda, a.s., suprotstavljati mu se i prkositi, pa ih je Allah, dž.š., uništio, poslavši im zviždav i zvonjav vjetar koji izbezumljuje i veoma snažno puše. Njihovo uništenje bilo je adekvatno prema njima, jer su oni bili najžešći i najoholiji, a Allah, dž.š., njih je potpuno savladao većom i žešćom snagom.

Ad je pleme koje potječe od Irema bin Sama bin Nuha o kome Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

"S Iremom, vlasnicima palata na stubovima" (89:7), tj. pleme koje je nastanjivalo palate sa stubovima.

Oni koji kažu da je Irem grad, uzeli su to, ustvari, iz israhijata - priča sljedbenika Knjige što su prenijeli K'ab i Vehb, međutim, takva tvrdnja nema nikakvog utemeljenja, zbog toga Uzvišeni kaže:

"kojima ravna ni u jednoj zemlji nije bilo" (89:8), tj. niko nije stvorio nikada ništa kao što je ovo

pleme svojom snagom, žestinom i veličinom, a da se time mislilo na grad rekao bi nije sagrađeno nikada ništa slično na Zemlji.

Pa uprkos svemu, Allah, dž.š., uništio je narod Ad pošto se on uzoholio, osilio i uzvisio i ostao ustrajan u svome nevjerstvu, pa mu je poslao zvonjavi vjetar koji je potpuno uništio njihovu zemlju i sve što su posjedovali, kao što Uzvišeni kaže:

"koji, Voljom Gospodara svoga, sve sruši." (46:25)

Uzvišeni kaže:

"pa si u njima ljude povaljane kao šuplja datulina debla vidio" (59:7), tj. ostali su zanačljiv bez glava i to jer je vjetar pokretao tjelesa njihova i dizao ih u zrak, a zatim ih obarao na njihove glave tako da su im se gnječile lobanje i mozgovi i razbijale glave te su izgledali kao ostarjele olupine izdubljenih datulinih debala, od Allahove, dž.š., odredbe ni najmanje ih nisu spasila, nisu su im koristila ili pomagala, brda i pećine u kojima su bili dobro utvrđeni.

كَذَّبَتْ

ثَمُودَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٤١﴾ إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ صَالِحٌ الْأَلْمَنُونَ ﴿١٤٢﴾ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٤٣﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١٤٤﴾ وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ بَجْرٍ إِنَّ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٤٥﴾

"I Semud je smatrao lažnim poslanike. /141/ Kad im brat njihov Salih reče: 'Kako to da se Allaha ne bojite? /142/ Ja sam vam, sigurno, poslanik pouzdani. /143/ Zato se bojte Allaha i budite poslušni meni! /144/ Za ovo od vas ne tražim nikakve nagrade, mene će Gospodar svjetova nagraditi.'" /145/

Ovo je obavještenje Uzvišenog Allaha, dž.š., o Svome robu i poslaniku Salihu, a.s. On ga je poslao narodu Semud. Oni su bili Arapi koji su nastanjivali predjele Hidžra između Vadi Kura' i Šama. Njihove nastambe veoma su poznate i slavne i već smo u suretu "El-E'araf" govorili o njima govoreći o prolasku Allahovog Poslanika Muhammeda, a.s., pored njih kada je pokrenuo bitku za osvajanje Sirije. Narod Semud živio je nakon naroda Ad, a prije Halila, tj. Ibrahima, a.s.

Njihov poslanik Salih, a.s., pozivao ih je Uzvišenom Allahu, dž.š.: da samo Njega Jedinog obožavaju, da Mu ne pridružuju druga i da poslušaju i budu pokorni onome što im je dostavio, tj. Objavu, pa su ga oni odbili, nijekali ga i suprotstavljali mu se. On ih je obavijestio da on ne treba i ne traži nikakvu nagradu od njih za to što ih poziva, nego traži nagradu samo kod Uzvišenog Allaha, dž.š. Zatim im je pomenuo Allahove blagodati prema njima pa kaže:

أَنْتُمْ كُونَ فِي مَا هُمْ بِإِيمَانٍ ﴿١٤٦﴾ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿١٤٧﴾ وَزُرُوعٍ وَنَخْلٍ طَلْمًا هَضِيمٌ ﴿١٤٨﴾ وَنَخْلٍ تَوْنٍ ﴿١٤٩﴾ مِنَ الْجِبَالِ يُؤْتَا فَرْهَيْنَ ﴿١٥٠﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١٥١﴾ وَلَا تَطِيعُوا أَمْرَ الْمُسْرِفِينَ ﴿١٥٢﴾ الَّذِينَ يَفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿١٥٣﴾

"Zar mislite da ćete ovdje biti ostavljeni sigurni, /146/ u vrtovima i među izvorima. /147/ u usjevima i među palmama sa plodovima zrelim? /148/ Vi u brdima vrlo spretno kuće klešete, /149/ zato se bojte Allaha i poslušni meni budite, /150/ i ne slušajte naredbe onih koji u zlu pretjeruju, /151/ koji na Zemlji ne zavode red, već nered uspostavljaju." /152/

Rekao im je savjetujući ih i upozoravajući ih na Allahovu, dž.š., odmazdu koja će ih zadesiti i podsjećajući ih na Allahove blagodati koje im je dao, opskrbu koja neprestano teče i učinio ih da budu sigurni od opasnosti i straha, dao im bašče svakovrsnog bilja, učinio da provriju mnoga vrela vode i rijeke, izveo im raznovrsne usjeve i plodove, te u tom pogledu kaže:

"i među palmama na plodovima zrelim", tj.

On daje vlažnost meku kada se poveća pritisak plodova i kada se gomilaju jedni preko drugih i kada postaju zreli pa kaže: **"Vi u brdima vrlo spretno kuće klešete"**, tj. klešete u brdima kuće iz objesti, uobraženosti i uzaludno, bez potrebe da stanujete u njima. Radili su i vrlo precizno i budno, oštromno dubeci ih i klešuci ih, kao što svjedoče o njihovom stanju svi oni koji su imali prilike da vide njihove nastambe.

Zbog toga se kaže: **"zato se bojte Allaha i meni poslušni budite!"**, tj. prihvatite se onoga što će vam koristiti i na dunjaluku i na ahiretu, a to je obožavanje vašeg Gospodara, Koji vas je stvorio i Koji vas je opskrbio, i samo Njega Jedinog obožavajte i jutrom i večerom:

"i ne slušajte naredbe onih koji u zlu pretjeruju, koji na Zemlji ne zavode red već nered uspostavljaju", znači njihove vode i velikani koji ih pozivaju širku, nevjerstvu i suprotstavljanju Istini.

قَالُوا
 إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَخَّرِينَ ﴿١٥٦﴾ مَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا فَأْتِ بِآيَةٍ إِنْ كُنْتَ
 مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٥٧﴾ قَالَ هَذِهِ نَافَةٌ لَهَا شَرْبٌ وَلَكُمْ شَرْبٌ يَوْمَ
 مَعْلُومٍ ﴿١٥٨﴾ وَلَا تَمْسُوهَا بِسُوءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابٌ يُومِ عَظِيمٌ ﴿١٥٩﴾
 فَعَقَرُوهَا فَاصْبِرُوا لِمِمَّا بَدَّ مِنْكُمْ فَاعْتَدُوا لِلْعَذَابِ إِنَّ فِي ذَلِكَ
 لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٦٠﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٦١﴾

"Rekoše oni: 'Ti si samo opčinjen, /153/ ti si čovjek, kao i mi; zato nam donesi jedno čudo ako je Istina to što govoriš!' /154/ Evo to je kamila, reče on, 'u određeni dan ona će piti, a u poznati dan vi, /155/ i ne činite joj nikakvo zlo da vas ne bi stigla patnja na Velikom danu!' /156/ Ali, oni je zaklaše i potom se pokajase, /157/ i stiže ih kazna. To je pouka, ali većina ovih neće da vjeruje, /158/ a Gospodar tvoj je, zaista, Silan i Milostiv." /159/

Uzvišeni obavještava o narodu Semud i njihovom odgovoru koji su uputili svome poslaniku Salihu, a.s., kada ih je pozvao obožavanju njihovog Uzvišenog Gospodara, te iznosi slijedeće:

"Rekoše oni: 'Ti si samo opčinjen'", tj. jedan od onih koji su opčinjeni, ti nemaš mozga, a zatim su rekli:

"ti si čovjek kao i mi", znači, pa kako si ti, a ne mi, mogao primiti objavu, kao što kažu u drugom ajetu:

"Zar baš njemu između nas da bude poslana Objava. Ne, on je lažljivac oholi! Vrlo brzo će oni saznati ko je lažljivac oholi!" (54:25,26)

Zatim su od njega tražili kao dokaz da im govori Istinu da im sada, ovog trenutka, izvede iz ove stijene devu koja će biti u desetom mjesecu steonosti. Pa je njihov poslanik sačinio sa njima ugovor da će, ako na njihovo traženje Allah, dž.š., odgovori, oni povjerovati? Pa su rekli da mu daju riječ i da hoće. Allahov Poslanik Salih, a.s., okrenu se i klanja, a zatim zamoli Uzvišenog Allaha, dž.š., da se odazove na ono što oni traže, pa se stijena rastopi i iz nje iziđe deva u desetom mjesecu steonosti tačno onakva kakvu su je oni opisali; pa su neki od njih uzvjerovali, ali je većina njih i dalje ostala nevjernicima.

"Evo, to je kamila", reče on, "u određeni dan ona će piti, a u poznati dan vi."

Znači, ona će piti vašu vodu jedan dan i u tome je ne smijete spriječiti, a drugi dan ćete vi piti vodu a ona neće.

"i ne učinite joj nikakvo zlo da vas ne bi stigla patnja na Velikom danu!" Tako je deva ostala među njima jedno vrijeme. Pila je vodu, pasla je

na pašnjacima, oni su se koristili njenim mlijekom, muzli je tako da im je svima bilo dovoljno za piće, a koristili su je i za navodnjavanje. Međutim, pošto se rok oduljio, jedna polovima njih urotila se i dogovorila da je ubiju, pa su je zaklali:

"Ali, oni je zaklaše i potom se pokajase, i stiže ih kazna." Ta kazna je bila to što se njihova zemlja zatresla strašnim potresom, zadesila ih je velika kazna vriskom i krikovima, tako da su im srca iščupana iz svojih mjesta i ostali su u svojim kućama ukočeni:

"To je pouka, ali većina ovih neće da vjeruju, a Gospodar tvoj je, zaista, Silan", Koji nadvisuje svaku stvar, potčinjava je i savladava je: **"Milostiv"** svakom onome ko se pokaje i vrati se.

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٦٠﴾ إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ لُوطُ أَلَا تَأْتُونُ
 إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٦١﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرًا وَمَا أَسْأَلُكُمْ
 عَلَيْهِ مِنْ جُرْئِينَ جُزِي إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٢﴾

"I Lutov je narod smatrao lažnim poslanike. /160/ Kad im njihov brat Lut reče: 'Kako to da se ne bojite? /161/ Ja sam vam, sigurno, poslanik pouzdani, /162/ zato se bojte Allaha i budite poslušni meni! /163/ Za ovo od vas ne tražim nikakve nagrade, mene će Gospodar svjetova nagraditi.'" /164/

Uzvišeni obavještava o Svome robu i poslaniku Lutu, a.s., a on je sin Haruna bin Azera sin brata Ibrahimova, Halila, a.s.; bio je poslan narodu koji je nastanjivao mjesto Sodomu. Njihova djela, zbog kojih ih je Allah, dž.š., uništio i od njihovog mjesta učinio smrdljivo i ružno jezerce, bila su poznata u zemlji El-Gur, mjestu koje je graničilo sa brdima Bejtul-Makdisa. Pozivao ih je vjerovanju u jedinog Allaha, dž.š., i poslušnosti njegovom poslaniku i odvrćao ih od grješanja, spolnog općenja sa muškarcima te od izbjegavanja žena, pa kaže:

أَتَأْتُونَ الذَّكَرَانَ

مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٥﴾ وَنَذَرُونَ مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ أَرْوَاحِكُمْ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ عَادُونَ ﴿١٦٦﴾ قَالُوا لَيْسَ لَنَا نَذْرٌ لَوْ لَمْ نَكُنْ مِنَ الْخَارِجِينَ ﴿١٦٧﴾ قَالَ إِنِّي لَعَلَّكُمْ مِنَ الْقَالِينَ ﴿١٦٨﴾ رَبِّ نَجِّنِي وَأَهْلِي مِمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٦٩﴾ فَجِئْتَهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ ﴿١٧٠﴾ إِلَّا جُوزًا فِي الْغَابِرِينَ ﴿١٧١﴾ ثُمَّ دَرَسْنَا الْأَخْرِينَ ﴿١٧٢﴾ وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ ﴿١٧٣﴾ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٧٤﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٧٥﴾

"Zašto vi, mimo sav svijet, sa muškarcima općite, /165/ a žene svoje koje je za vas Gospodar vaš stvorio - ostavljate? Vi ste ljudi koji svaku granicu zla prelazite." /166/ Rekoše oni: 'Ako se ne okaniš, o Lute, bit ćeš sigurno progan!' /167/ 'Ja se gnušam toga što vi radite!', reče on, /168/ 'Gospodaru moj, sačuvaj mene i porodicu moju kazne za ono što oni rade!' /169/ 'I Mi smo sačuvali njega i porodicu njegovu - sve, /170/ osim starice koja je ostala sa onima koji su kaznu iskusili, /171/ a zatim smo ostale uništili /172/ spustivši na njih kišu, - a strašne li kiše za one koji su opomenuti bili! /173/ To je pouka, ali većina ovih neće da vjeruje, /174/ a Gospodar tvoj je, zaista, Silan i Milostiv." /175/

Pošto ih je Allahov Poslanik odvrćao od sramnih i nevaljalih djela, homoseksualizma - spolnog općenja sa muškarcima, izbjegavajući žene - oni mu rekoše: **"rekoše oni: 'Ako se ne okaniš, o Lute...' "**, od onoga sa čime nam dolaziš i onoga što nam donosiš:

"bit ćeš sigurno progan", tj. protjerat ćemo te iz naše sredine, kao što Uzvišeni kaže o njegovom narodu:

"Rekoše: 'Istjerajte Lutovu porodicu iz grada vašeg...' (27:56) Pošto je vidio da se oni neće sustegnuti od svoje zablude, on ih se odrekao, pa kaže:

"Ja se gnušam tog što vi radite!", reče on", tj. prezirem vas omražene i odričem vas se i skidam sa sebe svaku odgovornost. Zatim je uputio dovu Allahu, dž.š., protiv njih, pa kaže:

"Gospodaru moj, sačuvaj mene i porodicu moju kazne za ono što oni rade!" Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

"I Mi smo sačuvali njega i porodicu njegovu - sve, osim starice koja je ostala sa onima koji su kaznu iskusili." A ona je bila njegova žena, bila je ostarjela, ostala je pokvarena i uništena je sa onim koji su ostali iz njegovog naroda, kao što Uzvišeni Allah dž.š. obavještava o njima u surama "El-E'araf", "Hud" i "El-Hidžr", onda kada mu je Allah, dž.š., naredio da otpuče sa svojom porodicom izuzimajući njegovu ženu. Pa je spasio vjernike, a uništio kafire i

obuhvatio ih bolnom kaznom, tako što ih je zahvatila "kiša" od skamenjene gline, a ružna li je ta kiša onih koji su opomenuti!

كَذَّبَ أَصْحَابُ لَيْكَةِ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٧٦﴾ إِذْ قَالَ لَهُمْ شُعَيْبٌ أَتِيتَكُمْ قَوْمًا بَلَاغًا مِنْ رَبِّكُمْ فَأَنْتُمْ كَاذِبُونَ ﴿١٧٧﴾ فَأَنْتُمْ كَاذِبُونَ ﴿١٧٨﴾ وَأَنْتُمْ كَاذِبُونَ ﴿١٧٩﴾ وَمَا أَنْتُمْ لَهُمْ عَلَيْهِمْ مِنْ جَبْرٍ إِلَّا أَعْرَضُوا عَنْ آيَاتِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٨٠﴾

"I stanovnici Ejke su u lazi ugonili poslanike. /176/ Kad im Šuajb reče: 'Kako to da se ne bojite? /177/ Ja sam vam, sigurno, poslanik pouzdani, /178/ zato se bojte Allaha i budite poslušni meni! /179/ Za ovo od vas ne tražim nikakve nagrade, mene će Gospodar svjetova nagraditi.'" /180/

Stanovnici Ejke su, tačnije, stanovnici grada Medjena. Allahov Poslanik Šuajb potjecao je iz njihovih redova. U Ejki je bilo jedno drvo. Kaže se da je to drvo bilo gusto, isprepletenih i zamršenih grana, kao žbun, brlog. Oni su ga obožavali, pa im je Šuajb, a.s., naredio da se ostave obožavanja drveta, te da obožavaju samo Jednog i Jedinog. Također se iznosi da je Šuajb bio poslan dvama ili trima narodima, međutim, Istina je da ga je Allah, dž.š., poslao samo stanovnicima Ejke, koji su ustvari stanovnici grada Medjena, ali opisuju se na svim mjestima pomalo, pa je zbog toga savjetovao ove i naređivao im da upotpunjuju mjeru i da pravilno vagaju kao što je u kazivanju o Medjenu bilo sve izjednačeno i jednako, a to ukazuje da su oni jedan narod.

* أَوْفُوا الْكَيْلَ وَلَا

تَكُونُوا مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿١٨١﴾ وَزِنُوا بِالْقِسْطِ أَسْمُنِمْ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿١٨٢﴾ وَتَقُوا اللَّهَ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالْحِجْلَةَ الْأُولَىٰ ﴿١٨٣﴾

"Pravo mjerite na litru i ne zakidajte, /181/ a na kantar u ispravnom mjerom mjerite, /182/ i ljudima prava njihova ne umanjujte i zlo po Zemlji, nered pravci, ne činite, /183/ i Onoga Koji je stvorio i vas i narode davnašnje - bojte se." /184/

Alejhislam im je naređivao da upotpunjuju mjeru i pravilno vagaju a zabranjivao im je da zakidaju u mjerenju, pa kaže:

"Pravo mjerite na litru i ne zakidajte", tj. činite tako da mjera bude dovoljna i potpuna i pri prodaji i pri kupovini, uzimajte kao što dajete, a dajite kao što uzimate, bez škrtarenja,

"a na kantaru ispravnom mjerom mjerite."
Riječ znači - "vaga", a neki kažu da znači pravda, a Uzvišeni kaže:

"i ljudima prava njihova ne umanjujte", tj. ne umanjujte njihove imetke:

"i zlo po Zemlji, nered praveći, ne činite", znači presijecanje puta, a Uzvišeni kaže: **"i Onoga Koji je stvorio i vas i narode davnašnje - bojte se."** Zaplašivao ih je nemarnošću prema Allahu, dž.š., Koji ih je stvorio i Koji je stvorio njihove pretke, kao što kaže Musa, a.s.

"Gospodar vaš i Gospodar vaših davnih predaka." (26:26)

قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ ﴿١٨٥﴾ وَمَا
أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا وَإِنْ نَطَّأكَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿١٨٦﴾ فَأَسْقِطْ عَلَيْنَا
كَيْفًا مِنَ السَّمَاءِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٨٧﴾ قَالَ رَبِّي أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨٨﴾
فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمْ عَذَابٌ يَوْمَ الظُّلَّةِ إِنَّهُ كَانَ عَذَابٌ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٨٩﴾
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٩٠﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ
الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٩١﴾

"Rekoše oni: 'Ti si samo opčinjen; /185/ i ti si samo čovjek kao i mi; za nas si ti, doista, lažac pravi; /186/ zato spusti na nas kaznu s neba, ako Istinu govoriš!' /187/ 'Gospodar moj dobro zna šta vi radite', reče on. /188/ I oni su nastavili da ga u laž utjeruju pa ih je stigla kazna iz oblaka; a to je bila kazna jednoga strašnog dana. /189/ To je pouka, ali većina ovih neće da vjeruje, /190/ a Gospodar tvoj je, zaista, Silan i Milostiv." /191/

Uzvišeni obavještava o odgovoru Šuajbovog naroda njemu, slično kao što je odgovorio narod Semud poslaniku koji im je poslan. Njihova srca bila su slična, pa su rekli:

"Rekoše oni: 'Ti si samo opčinjen'", tj. jedan od opčinjenih:

"i ti si samo čovjek kao i mi; za nas si ti, doista, lažac pravi", tj. svjesno i namjerno lažeš, a ti nisi poslan:

"zato spusti na nas kaznu s neba, ako Istinu govoriš", tj. daj neka padne na nas sigurna kazna s neba, kao što su rekli Kurejši, a o njima je obavijestio Uzvišeni Allah, dž.š., u svojim riječima:

"i govore: 'Nećemo ti vjerovati sve dok nam iz zemlje živu vodu ne izvedeš...'" (17:90), ili kao što rekoše:

"ili dok na nas nebo u parčadima ne oboriš, kao što tvrdiš; ili dok Allaha i meleke kao jamce ne dovedeš." (17:92)

Ovako su govorili ti kafiri nezallice:

"zato spusti na nas kaznu s neba ..."
"Gospodar moj dobro zna šta vi radite' - reče on", tj. Allah vas dobro zna i zna kakvu kaznu zaslužujete, pa ih je zadesilo ono što su tražili, odgovarajuća kazna. Zbog toga Uzvišeni kaže:

"I oni su nastavili da ga u laž utjeruju pa ih je stigla kazna iz oblaka; a to je bila kazna jednog strašnog dana."

Katade kaže: "Abdullah bin Omer, r.a., kaže: 'Allah, dž.š., im je poslao toplotu i ništa im nije moglo napraviti hlada. Zatim je Uzvišeni Allah, dž.š., poslao oblak i jedan od njih se uputio prema njemu i sklonio se u njegov hlad. Tu je osjetio udobnost i hlad a onda je pozvao svoj narod i oni su se svi sklonili; a onda ih je zahvatila golema Vatra.'" Ovako prenose 'Ikrime, Se'id bin Džubejr, El-Hasan, Katade i drugi, a Ibn-Abbas kaže: "To je dan kazne iz oblaka, bio je to dan velike kazne."

"To je pouka, ali većina ovih neće da vjeruje, a Gospodar tvoj je, zaista, Silan i Milostiv", tj. Silan u Svome kažnjavanju kafira, a Milostiv prema Svojim robovima - muminima.

وَأِنَّهُ لَنْزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٩٢﴾ نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ
الْأَمِينُ ﴿١٩٣﴾ عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ ﴿١٩٤﴾ بِلسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ ﴿١٩٥﴾

"I Kur'an je sigurno objava Gospodara svjetova; /192/ donosi ga povjerljivi Džibril, /193/ na srce tvoje, da opominješ, /194/ na jasnom arapskom jeziku." /195/

Uzvišeni obavještava o Kitabu kojeg je objavio Svome robu i poslaniku Muhammedu, s.a.v.s. **"On je sigurno"**, tj. Kur'an **"Objava Gospodara svjetova"** kojeg ti je objavio **"donosi ga povjerljivi Džibril"**, a to je Džibril, a.s.

"na srce tvoje da opominješ", tj. spustio ga je u tvoje srce ispravnog bez ikakvih dodataka i nedostataka, da opominješ njim o neizbježnosti Allahove, dž.š., odmazde prema svima onima koji Mu se suprotstave i zanijeću Ga, te da njim istovremeno obraduješ vjernike, one koji ga slijede,

"na jasnom arapskom jeziku", tj. objavili smo Kur'an na čistom, književnom, potpuno jasnom, i sveobuhvatnom, tačnom arapskom jeziku da bude nesumnjivo uvjerljiv i jasan, za siguran uspjeh i pobjedu utemeljen kao argument i dokaz koji vodi ka jasnom cilju i odredištu.

Ibn Ebi-Hatim prenosi od Ibrahima et-Tejmija, a ovaj od svoga oca i kaže: /385/ "Kad je Poslanik, s.a.v.s., bio jednog jako kišovitog dana sa svojim ashabima, upitao ih je: 'Šta mislite o ovom oblaku?' Oni rekoše: 'Divno li je to što se on sve više gomila!' A on upita: 'A šta mislite o njegovom teretu kojim je napunjen?' Oni odgovoriše: 'Kako je divno to što je on sve moćniji!' On opet upita: 'A šta mislite o njegovom toku i protjecanju?' Odgovoriše: 'Kako je divno to sve što je on crniji!' On opet upita: 'A šta mislite o njegovom kružnom obrtanju?' A oni rekoše: 'Kako je divno to što se sve više okreće!' A on opet upita: 'A šta mislite o njegovoj munji - sijevanju (ili rekao je njegovom svjetlucanju ili fijukanju, njihanju ili njegovom cijepanju)?' A oni rekoše: 'On se potpuno cijepa.' A on reče: 'Životnost, svježina, ako Bog da!', pa ga ovaj čovjek upita: 'O Božiji poslanice, sa svojim ocem i svojom majkom kako je divno biti jasan i otvoren. Nisam vidio nikoga ko se jasnije izražava od tebe', pa on reče: 'Ja imam pravo, jer je Allah, dž.š., objavio Kur'an na mome jeziku"', a Allah, dž.š., kaže: **"na jasnom arapskom jeziku."**

وَأَنذَرْنِي زُبُرَ الْأَوَّلِينَ ﴿١٩٦﴾ أَوْ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ آيَةٌ أَن يَعْلَمُوا أَنَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿١٩٧﴾ وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلَىٰ بَعْضِ الْأَعْجَمِينَ ﴿١٩٨﴾ فَفَرَّاهُ وَعَالِيَهُمْ مَا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ ﴿١٩٩﴾

"On je spomenut u knjigama poslanika prijašnjih, /196/ zar ovim nije dokaz to što za njega znaju učeni ljudi sinova Israilovih? /197/ A da ga objavljujemo i nekom nearapu, /198/ pa da im ga on čita, opet u nj ne bi povjerovali." /199/

Uzvišeni kaže:, zaista, Opomena, ovaj Kur'an, i veličanje njime onoga što je u knjigama prethodnika starih od Njegovih poslanika koji su ih obradovali kako u davna vremena tako i u savremenom dobu i kao što je Allah, dž.š., sačinio sa njima ugovor o tome tako da je zadnji od tih vjerovjesnika ustao i govorio svome narodu donoseći im radosnu vijest o Ahmedu:

"A kad Isa, sin Merjemin, reče: 'O sinovi Israilovi, ja sam vam Allahov poslanik da vam potvrdim prije mene objavljeni Tevrat i da vam donesem radosnu vijest o poslaniku čije je ime Ahmed'" i listove Zebura, a to je knjiga. Zebur je knjiga koja je objavljena Davudu, a.s., a znači "listovi prethodnika", tj. "knjige prethodnika". Zatim Uzvišeni veli:

"Zar ovima nije dokaz to što za njega znaju učeni ljudi sinova Israilovih", tj. ili im nije dostatno to što su istinski vidjeli to da su učeni ljudi sinovi Israilovi odbijali pominjanje ovog Kur'ana u svojim knjigama koje su učili. Želimo ovdje da to isprave oni koji priznaju ono što imaju u svojim rukama u vezi sa svojstvima i osobinama Muhammeda, s.a.v.s., njegovog poslanstva i njegovog naroda, kao što iznose Abdullah bin Selam i drugi.

Uzvišeni kaže:

"A da ga objavljujemo i nekom nearapu, pa da im ga on čita, opet u nj ne bi vjerovali", tj. da je objavljen i čovjeku sa strane, nearapu koji ne zna nijednu riječ arapskog jezika i da je njemu objavljen ovaj Kur'an sa svom svojom jasnoćom, razgovijetnošću i čistotom, Kurejsi najžešći i najtvrdoglaviji u svom nevjerovanju u Kur'an, ne bi u njega vjerovali, kao što Uzvišeni kaže:

"Kad bismo njih radi kapiju na nebu stvorili i oni se kroz nju uspinjali, opet bi oni, zacijelo, rekli: 'Samo nam se pričinja!'" (15:14,15), a Uzvišeni kaže:

"A oni na kojima se ispuni Riječ Gospodara tvoga, zaista, neće vjerovati." (10:96)

كَذَلِكَ سَلَكْنَاهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ﴿٢٠٠﴾ لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ حَتَّىٰ يَرَوْا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٢٠١﴾ فَيَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٠٢﴾ فَيَقُولُوا هَلْ نَحْنُ مُنظَرُونَ ﴿٢٠٣﴾ أَفَعَذَابُنَا لَيْسَ يُشْعِلُونَ ﴿٢٠٤﴾ أَفَرَأَيْتَ إِنْ مَتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ ﴿٢٠٥﴾ ثُمَّ جَاءَهُمْ مَا كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿٢٠٦﴾ مَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَمْتَنِعُونَ ﴿٢٠٧﴾ وَمَا أَهْلَكَنَا مِنْ قَوْمٍ قَرِيَةٍ إِلَّا لَهَا مُنْذِرُونَ ﴿٢٠٨﴾ ذُرِّيٌّ وَمَا كَانَ لِظَالِمِينَ ﴿٢٠٩﴾

"Eto, tako ga Mi u srca grješnika uvodimo, /200/ oni u nj neće vjerovati dok ne vide patnju nesnosnu, /201/ koja će im iznenada doći, kad je najmanje budu očekivali, /202/ pa će reći: 'Hoće li nam se i malo vremena dati?' /203/ Zašto oni kaznu Našu požuruju?! /204/ Šta ti misliš, ako im Mi dopuštamo da godinama uživaju, /205/ i na poslijetku ih snađe ono čime im se prijeti, /206/ zar će imati šta od slatkog života koji su provodili? /207/ Mi nijedan grad nismo razorili prije nego su im došli oni koji su ih opominjali, /208/ da bi pouku primili; Mi nismo nepravedni bili." /209/

Uzvišeni kaže: **"Eto, tako ga Mi u srca grješnika uvodimo"**, tj. tako uvodimo nijekanje, nevjerstvo, odbijanje i tvrdoglavost u srca grješnika da bi bili adekvatno kažnjeni za ono što su nijekali prvi

put i u njihova srca uvodimo kaznu za njih i činimo ih da

"oni u nj neće vjerovati", tj. u Istinu koju su zanijekali

"dok ne vide patnju nesnosnu" kada nasilnicima neće koristiti i pomoći njihovo izvinjenje **"koja će im iznenada doći"**, tj. Božija kazna

"kad je najmanje budu očekivali, pa će reći: 'Hoće li nam se imalo vremena dati?!'", tj. tražit će da im se odgodi rok kako bi radili onako kako su pozvani pokornosti Allahu, dž.š.; svaki će se nasilnik, lažov i nevjernik kada vidi svoju kaznu žestoko pokajati, kao što se desilo sa Faraonom, neka je Allahovo prokletstvo na njega, međutim, kajanje više neće koristiti kada dođe Božija odredba.

Uzvišeni kaže: **"Zašto oni kaznu Našu požuruju?"** negirajući ih i prijeteci im, oni su već bili zanijekali kaznu i mislili da su isključili i izbjegli njeno događanje:

"Šta ti misliš, ako im Mi dopuštamo da godinama uživaju, i na posljetku ih snađe ono čime im se prijeti, zar će imati šta od slatkog života koji su provodili?", tj. i kad bi im odgodili kaznu i produžili rok njenog dolaska, to im ne bi ništa koristilo kad dođe Allahova odredba, kao što Uzvišeni kaže:

"i bogatstvo njegovo mu, kad se strovali, neće koristiti" (92:11), te u tom pogledu Allah, dž.š., kaže:

"Zar će imati šta od slatkog života koji su provodili?" Uzvišeni veli:

"Mi nijedan grad nismo razorili prije nego su im došli oni koji su ih opominjali, da bi pouku primili; Mi nismo nepravedni bili."

Ovo je obavještenje o pravdi Uzvišenog, o tome da On neće uništiti narod prije nego on bude upozoren i opomenut slanjem poslanika i donošenja dokaza njima, kao što Uzvišeni kaže:

"A mi nijedan narod nismo kaznili dok poslanika nismo poslali." (17:15)

وَمَا أَنْزَلْنَا بِهِ
الشَّيْطَانُ ۝ وَمَا يَنْبَغِي لَهُمْ وَمَا يَسْتَطِيعُونَ ۝ إِنَّهُمْ عَنِ السَّمْعِ
مَعْرُولُونَ ۝

"Kur'an ne donose šejtani, /210/ nezamislivo je da to oni čine; oni to nisu kadri, /211/ oni nikako ne mogu da ga prislušuju." /212/

Uzvišeni obavještava o Svojoj časnoj Knjizi, koju ne donosi lažac između njih, a niti ko sa strane. On je objava od Mudrog i Blagog, Koji ga je objavio preko Meleka Ruhul Emina, koga je pomogao Allah, dž.š.

"Kur'an ne donose šejtani..." zatim spominje da im to On sprečava i onemogućuje jer ga (Kur'an) oni ne trebaju, tj. on nije ono što oni trebaju, a niti

ono što traže jer su oni po svojoj prirodi i naravi pokvareni i dovode u zabludu robove. A Kur'an naređuje da se čini dobročinstvo a zabranjuje ružna djela. Između njega i šejtana ogromne su nespojive i nepremostive proturječnosti. Zbog toga Uzvišeni kaže:

"nezamislivo je da to oni čine", pa dalje Uzvišeni veli: **"oni to nisu kadri"**; tj. i kada bi ga trebali, ne bi bili kadri da ga nose i sprovedu u život jer su oni nemoćni da slušaju Kur'an još od vremena kada je objavljen jer su nebesa, napunjena zvijezdama, čuvari koji ga čuvaju u toku objavljivanja Božijem Poslaniku, s.a.v.s., jer on ostaje čist od šejtana, koji ne mogu čuti ni jedno njegovo slovo kako se ne bi moglo sumnjati u njega i stvarati se sumnje i podozrijevanja. Ovo je iz milosti Allaha, dž.š., prema robovima i radi Allahovog očuvanja kur'anskog zakona (Pravde), Njegovog potpomaganja Njegove Knjige i Njegovog Poslanika, te zbog toga Uzvišeni veli:

"oni nikako ne mogu da ga prislušuju."

فَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتُكُونَ مِنَ الْمُكَذِّبِينَ ۝
وَأَنْذَرْنَاكَ آلَا قُرَبِينَ ۝ وَأَخْفَضْنَا جَنَاحَكَ لِنِاتِكَ
مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ۝ فَإِنْ عَصَوْكَ فَقُلْ إِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ ۝
وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَرْزِ الرَّحِيمِ ۝ الَّذِي يَرْمِكُ حِينَ تَقُومُ ۝ وَتَقْبَلُكَ فِي
السَّجْدِ ۝ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۝

"Zato se, mimo Allaha, ne moli drugom bogu - da ne bi bio jedan od onih koji će biti mučen! /213/ I opominji rodbinu svoju najbližu, /214/ i budi ljubazan prema vjernicima koji te slijede! /215/ A ako te ne budu poslušali, ti reci: Ja nemam ništa s tim što vi radite, /216/ I pouzdaj se u Silnoga i Milostivog, /217/ Koji te vidi kada ustaneš, /218/ i tvoje pregibanje među onima koji čine sedždu, /219/ jer On, doista, sve čuje i sve zna." /220/

Uzvišeni naređuje Svojim robovima da samo Njega Jedinog, Koji nema druga, obožavaju i obavještava da će onaj ko Mu bude širk činio iskusiti Njegovu kaznu, a zatim je naredio Svom Poslaniku, s.a.v.s., da opomene svoju najbližu rodbinu i da nikoga od njih spasiti neće ništa osim njegovo vjerovanje u Gospodara Uzvišenog; zatim mu je naredio da bude blag i nježan prema svim vjernicima, onim koji ga budu slijedili, a da se odrekne svakog onog ko mu neposlušan bude, bez obzira ko to od Božijih stvorenja bio. Zbog toga Uzvišeni kaže:

"A ako te ne budu poslušali, ti reci: 'Ja nemam ništa s tim što vi radite!'" Ova posebna opomena (opominjanje rodbine) ne protivrječi općoj opomeni, nego je ona samo dio te opće opomene,

kao što Uzvišeni veli: **"I da njime vas i one do kojih on dopre opominjem."** (6:19) U Muslimovom "Sahihu" kaže se: /386/ "Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, svako od ovog ummeta, kršćanin ili jevrej, ko čuje za mene, a zatim ne bude vjerovao u mene, ući će u Vatru."

U vezi sa objavom ovog ajeta zabilježeni su mnogi hadisi; spomenut ćemo samo neke:

Prvi hadis. Imam Ahmed, Allah mu se smilovao, prenosi od Ibn-Abbasa, r.a., da rekao je: /387/ "Kada je Allah dž.š., objavio ajet:

'I opominji rodbinu svoju najbližu', Allahov Poslanik, s.a.v.s., došao je i ispeo se na mjesto Saffa', a zatim je pozvao: 'Evo neprijateljskog upada!', pa su se ljudi okupili oko njega. Neki su mu došli lično, a neki su poslali svoje zastupnike, pa Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'O sinovi Abdul-Muttalibovi, o sinovi Fehra, o sinovi Lu'ja, šta mislite ako vas izvijestim da je konjica u podnožju ovog brda i želi da vas napadne, da li biste mi vjerovali?' Rekoše: 'Da, povjerovali bismo ti', a on reče: 'Ja vas opominjem na užasnu kaznu.' A Ebu-

-Leheb reče: 'Propao, da bog da, do kraja dana! Zar si nas samo zbog ovoga pozvao?'" A Allah, dž.š., je objavio: **"Neka propadne Ebu Leheb, i propao je!"** (111:1)

Ovaj hadis prenose Buharija, Muslim, Et-Tirmizi, En-Nesai raznim putevima predaje od El-E'ameša.

Drugi hadis. Imam Ahmed prenosi od Ebu-Hurejrea, r.a., i kaže: /388/ "Kada je objavljen ajet:

'I opominji rodbinu svoju najbližu', Allahov Poslanik, s.a.v.s., pozvao je Kurejše i pojedinačno i kolektivno, pa je rekao: 'O skupino Kurejša, spasite sebe od Vatre, o skupino K'aba, spasite sebe od Vatre, o skupino sinova Hašimovih, spasite sebe od Vatre, o skupino sinova Abdul-Muttaliba, spasite sebe od Vatre, o Fatima, kćeri Muhammedova, spasi sebe od Vatre, ja vas, tako mi Allaha, neću moći zaštititi od Allaha nimalo, osim što smo u rodbinskim vezama i ja ću ih održavati.'"

Ovaj hadis prenose Muslim i Et-Tirmizi, a Buharija i Muslim bilježe ga u svojim "Sahihima" od Ez-Zuhrija, koji ga prenosi od Se'ida bin el-Musejbe i Ebu-Seleme bin Abdurahmana koji ga prenosi od Ebu-Hurejrea.

Treći hadis. Imam Ahmed prenosi od Aiše, koja kaže: /389/ "Kada je objavljen ajet: **'I opominji rodbinu svoju najbližu'**, Allahov Poslanik, s.a.v.s., ustao je i rekao: 'O Fatima, kćeri Muhammedova, o Safija kćeri Abdul-Muttalibova, o sinovi Abdul-Muttalibovi, ja vas neću moći zaštititi od Allaha nimalo. Tražite od onoga što posjedujem koliko god hoćete.'"

Ovaj hadis prenosi samo Muslim. A Uzvišeni Allah, dž.š., veli: **"I pouzdaj se u Silnoga i Milostivog"**, tj. u svim svojim poslovima On te, zaista, podupire, čuva i pomaže i uzvisuje tvoju riječ.

Uzvišeni kaže: **"Koji te vidi kada ustaneš"**, tj. On te vidi i zna kada ustaješ da klanjaš. Uzvišeni kaže:

"I tvoje pregibanje među onima koji čine sedždu", tj. vidi te, kada si sam u namazu, a vidi te i kada si u džemaatu sa ashabima. Uzvišeni veli:

"Jer On, zaista, sve čuje i sve zna", tj. čuje sve riječi Svojih robova i zna sve njihove pokrete i mirovanje, kao što Uzvišeni veli:

"Što god ti važno činio i što god iz Kur'ana kazivao, i kakav god vi posao radili, Mi nad vama bdijemo dok god se time zimate." (10:61)

هَلْ أَنْتُمْ عَلَىٰ مَنْ نَزَّلَ
الشَّيْطَانُ ۖ نَزَّلَ عَلَىٰ كُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ ۖ يُلْقُونَ السَّمْعَ وَأَكْتُمُهُمْ
كَذِبُونَ ۖ وَالشُّعْرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ ۖ أَلَمْ تَرَ أَنَّهُمْ فِي كُلِّ
وَادٍ يَمِيمُونَ ۖ وَأَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ ۖ إِلَّا الَّذِينَ
ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَذَكَرُوا اللَّهَ كَثِيرًا وَانْتَصَرُوا مِن
بَعْدِ مَا ظَلَمُوا ۗ وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ ۗ

"Hoću li vas obavijestiti kome dolaze šejtani? /221/ Oni dolaze svakom lašcu, grješniku, /222/ oni prislušuju - i većinom oni lažu. /223/ A zavedeni slijede pjesnike. /224/ Zar ne znaš da oni u svaki govor zadiru, /225/ i da govore ono što ne rade, /226/ tako ne govore samo oni koji vjeruju i dobra djela čine, i koji često Allaha spominju, i koji uzvraćaju kad ih vrijeđaju. A mnogobošci će sigurno saznati u kakvu će se muku uvaliti." /227/

Uzvišeni se obraća mušricima, koji su smatrali da ono sa čime je došao Allahov Poslanik, s.a.v.s., od svoga Gospodara nije Istina, nego da je on to sam izmislio ili da je on to donio kao snoviđenje od džina; Allah, dž.š., ga čuva čistim, slava Njemu, Uzvišenom, čuva Svoga Poslanika od onoga što oni kleveću i potvaraju. Upozorio je da je ono sa čime je on došao sve od Allaha i da je to On objavio. Objavio ga je preko velikog, vjernog, plemenitog meleka, i Kur'an nije od šejtana.

Oni, šejtani, nemaju želje za nečim kao što je ovaj veliki Kur'an, oni dolaze onima koji su im slični, kao što su lažni proroci i vračevi. Zbog toga Uzvišeni kaže:

"Hoću li vas obavijestiti", tj. hoćete li da vas izvijestim:

"kome dolaze šejtani? Oni dolaze svakom lašcu, grješniku", tj. onome koji mnogo priča laži i on je grješnik i prestupnik u svojim poslovima, a njima dolaze šejtani, tj. vračevima i onima poput njih, lašcima i grješnicima. A i šejtani su također lašci i pokvarenjaci.

"Oni prisluškuju" sa nebesa, pa čuju poneku riječ tajne i dodaju joj stotinu laži, a zatim govore svojim prijateljima među ljudima, oni pričaju svijetu i oni vjeruju sve ono što su im rekli zbog jedne riječi koja je Istina i koju su čuli sa nebesa, kao što to potvrđuje hadis koga prenosi Buharija od Aiše, r.a.: /390/ "Ljudi su upitali Allahovog Poslanika, s.a.v.s., o vračima pa im je on rekao: 'Oni su ništa!', pa oni ponovo upitase: 'O Božiji Poslaniče, oni pričaju ponešto što je Istina?', a Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: 'Ta je riječ Istina. Nju ukrade džin i šapne je u uši svog prijatelja čovjeka kao što se rakoli kokoš, pa s tom istinom pomiješaju više od stotinu laži.'"

Uzvišeni kaže: **"a zavedeni slijede pjesnike"**, znači - pjesnike, nevjernike slijede zalutali ljudi i džini.

Ikrima prenosi od Ibn-Abbasa i drugih i kaže: "Bila su dva pjesnika koja su se međusobno ismijavala i rugala jedan drugom, pa je svaki od njih imao svoje pristalice i Uzvišeni Allah, dž.š., objavio je:

"a zavedeni slijede pjesnike."

Imam Ahmed prenosi od Ebu-Se'ida koji kaže: "Dok smo pratili Allahovog Poslanika, s.a.v.s., u mjestu 'Irdž pojavio se jedan pjesnik, a Poslanik, s.a.v.s., reče: /391/ 'Šćepajte šejtana' ili: 'Uhvatite šejtana. Da neko od vas napuni svoj želudac gnojem, bolje mu je nego da se napuni stihovima.'"

Uzvišeni kaže: **"Zar ne znaš da oni u svaki govor zadiru"**, tj. u svaku laž i u svaku disciplinu zadiru, jedanput psujući i vrijeđajući ovo, a drugi put hvaleći to isto. U svom govoru hvale i kude lažno. U većini svog govora lažu i hvališu se i uznose se riječima i dijelima koja nisu radili i koja ne potječu od njih i uveličavaju ono što im ne pripada.

U ovom pogledu učenjaci, Allah im se smilovao, razilaze se u pogledu onoga što pjesnik priznaje u svojim pjesmama a što povlači šerijatsku kaznu (hadd) - da li treba da se nad njim izvrši ili ne a na osnovu priznanja u pjesmi, jer oni govore ono što ne rade. O tome postoje dva mišljenja, a ispravnije je da se nad njim ne izvršava kazna, osim ako učini djelo koje povlači tu kaznu.

Omer ibn Hattab dobio je vijest da je jedan njegov namjesnik iz Mejsana iz Basre sastavio jedan stih u kome je spomenuo opojnost vina i slušanje muzike od robinja-pjevačica. Omer ga je izolovao i nije nad njim izvršio kaznu jer je utvrdio da on nije ništa učinio od onoga što je spomenuo u svojim stihovima.

Kad mu je taj namjesnik došao, upitao ga je: "Tako mi Allaha, o vođo pravovjernih, nisam ga nikada ni okusio, a što se tiče stihova, to je samo ono što mi je prešlo preko jezika", a Omer mu odgovori: "Znam i ja da je tako, međutim, tako Ti Allaha, ne radi više nikada ovakav posao, a već si rekao ono što si rekao."

Pouka: Poslanik, s.a.v.s., kojem je objavljen Kur'an, nije bio vrač, a niti pjesnik jer je njegovo stanje bilo potpuno suprotno njihovim stanjima, kao što kaže Uzvišeni:

"Mi poslanika nismo pjesništvu učili, to mu ne priliči. Ovo je samo pouka - Kur'an jasni" (36:69) ili kao što također kaže:

"A on nije govor nikakva pjesnika - kako vi nikako ne vjerujete! i nisu riječi nikakva proroka - kako vi malo razmišljate. Objava je od Gospodara svjetova." (69:41,42,43) Tako isto

Allah, dž.š., kaže u ovoj suri:

"I Kur'an je sigurno objava Gospodara svjetova, donosi ga povjerljivi Džibril na srce tvoje da opominješ, na jasnom arapskom jeziku." (26:192,193,194,195)

Uzvišeni također kaže:

"Kur'an ne donose šejtani. Nezamislivo je da to oni čine, oni to nisu kadri" (26:210, 211), pa tako još dalje kaže: **"...A zavedeni slijede pjesnike. Zar ne znaš da oni u svaki govor zadiru, i da govore ono što ne rade?!"**

Uzvišeni kaže: **"tako ne govore samo oni koji vjeruju i dobra djela čine."** Ovo je izuzeće u odnosu na ono što je do sada rečeno, a što su rekli Ibn-Abbas, 'Ikrima, Mudžahid i drugi, i nema sumnje da u ovo izuzeće ulaze svi oni pjesnici mumini, pa makar su ranije i bili mušrici, koji su uzvjerovali, pokajali se i vratili, koji su odustali od onog ranijeg i radili dobra djela.

A Allah, dž.š., mnogo je toga spomenuo u prethodnom govoru također i o lošim djelima. Dobra djela, zaista, poništavaju loša. A neki prethodnici su slavili islam i njegove sljedbenike u sučeljavanju sa onima koji su ga kudili, kao što kaže Abdullah bin Ez-Zeb'ari kada je primio islam:

"O Poslaniče Gospodara, moj je jezik spojio ono što sam razlučio kad pokvarenjak bijah,

kad bijah sa šejtanom na putevima zablude, a propao je ko k njemu sklonost imadne."

Uzvišeni kaže: **"koji uzvraćaju kad ih vrijeđaju."**

Ibn-Abbas kaže: "Uzvraćaju nevjernicima koji su u pjesmama i napadali vjernike." Isto to prenose Mudžahid i Katade. U hadiskim zbirkama navedeno je ovako: /392/ "Da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao Hassanu: 'Kudi ih stihovima, a Džibril je s tobom.'"

Imam Ahmed prenosi od Ka'ba bin Malika, a ovaj od svoga oca da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: /393/ "Uzvišeni Allah, dž.š., objavio je u suri 'Eš-Šu'ara' - 'Pjesnici' ono što je objavio, pa Poslanik, s.a.v.s., kaže: 'Mumin se bori svojom sabljom i svojim jezikom. Tako mi Onog u Čijoj je ruci moja duša, oni će biti kao da su zasuti bezbrojnim strijelama.'"

Uzvišeni kaže: **"A mnogobošci će sigurno saznati u kakvu će se muku uvaliti."**

Ovaj odnosi ajet se uopće na sve silnike, kako pjesnike tako i druge. U sahih-hadisima kaže se da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: /394/ "Čuvajte se nasilja, jer će vam nasilje na Sudnjem danu uzrokovati tminu i mrak."

***Ovdje se završava kratko
tumačenje sure "Eš Šu'ara" "Pjesnici".
Hvala Allahu, Gospodaru svjetova.***